

Vuosikertomus 2003

Yleiskatsaus säätiön toimintaan

Elämänlaatu laajentuneessa Euroopassa: elinolot

Työskentely uudessa Euroopassa: työolot

Laatu on ratkaisu: työmarkkinasuhteet

*Tulevaisuuden ennakointi: Euroopan
muutoksenseurantakeskus*

Monialaiset aiheet

Kehittämistoiminta

Yhtenäinen lähestymistapa: tiedottaminen ja viestintä

Huom: Vuosikertomuksen 2003 liitteet (vain englanniksi) ovat erikseen saatavilla säätiön websivustolla osoitteessa <http://www.eurofound.eu.int/publications/General.htm>.

Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö on Euroopan unionin itsenäinen erillisvirasto, joka osallistuu tulevaisuuden sosiaali- ja työasioita koskevan politiikan kehittämiseen. Lisää tietoa on tarjolla säätiön kotisivuilla osoitteessa www.eurofound.eu.int.

© Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö, 2004

Käännös- tai jäljentämisoikeuksia koskevat hakemukset on osoitettava Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön johtajalle, Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Irlanti.

Säätiön perustamisasetuksessa (ETY N:o. 1365/75) edellytetään, että johtaja laatii yleiskertomuksen säätiön toiminnasta ja antaa sen hallintoneuvostolle. Tässä esitetään vuoden 2003 vuosikertomus hallintoneuvoston hyväksyttäväksi (13 artiklan 1 kohta).

Hallintoneuvoston hyväksyttyä vuosikertomuksen, se annetaan edelleen yhteisön toimielimille ja talous- ja sosiaalikomitealle (13 artiklan 2 kohta)

Yleiskatsaus säätiön toimintaan

Vuosi 2003 oli säätiön työntekijöille ja kumppaneille surun vuosi säätiön johtajan Raymond-Pierre Bodinin poistuttua enneaikaisesti keskuudestamme 4. heinäkuuta. Hänen poismenonsa kosketti henkilökohtaisesti kaikkia hänet tunteneita ja hänen kanssaan työskennelleitä henkilöitä. Hänen intoaan ja sitoutumistaan Euroopan sosiaalisen ulottuvuuden muuttamiseen kaivataan ammatillisissa piireissä syvästi. Kunnostettu konferenssisali päätettiin omistaa hänen muistolleen kunnianosoituksena hänen elämälleen ja kolme vuotta kestäneelle uralleen säätiön johtajana. Lokakuussa järjestettyyn seremoniaan osallistuivat hänen vaimonsa, hallintoneuvoston jäseniä, tarkkailijoita, henkilökuntaa, diplomaattikunnan jäseniä ja muita kutsuvieraita.

Vuosi 2003 oli säätiölle kuitenkin myös tiiviin toiminnan ja valmistelun vuosi. Prosessia uusien jäsenvaltioiden ottamiseksi mukaan säätiön tärkeimpiin toimiin nopeutettiin erityisesti seurantavälineiden ja tutkimusverkostojen osalta. Seurannan keskeistä merkitystä säätiön toiminnassa korostettiin luomalla uusia tutkimusvälineitä muun muassa elinolojen alalle.

Säätiö pani täytäntöön myös komission antamat uudet EU:n varainhoitosäännökset. Sen seurauksena paranivat kaikkien säätiön toimien projektinhallinta ja talousarvion valvonta. Tehostettu menettely on tukeva perusta tulevalle työlle ja tarjoaa puitteet seuraavan nelivuotisen työohjelman 2005-2008 valmisteluille, jotka on jo aloitettu.

Myös työohjelman valmistelutyötä tehtiin entistä aktiivisemmin vuoden aikana. Säätiö järjesti Slovenian Ljubljanassa aivoriihiseminaarin, jolla oli kaksi tavoitetta: osallistua kauden 2005-2008 työohjelman laatimiseen ja valmistella samalla seuraavaa säätiön foorumia, joka pidetään vuonna 2004. Kaksipäiväisiin keskusteluihin osallistui korkean tason toimijoita sosiaalipolitiikan alalta myös tulevista jäsenvaltioista. Raportti, jossa käsitellään esille tuotuja kysymyksiä ja keskustelujen pääsisältöä, on merkittävä panos ensimmäisen laajentumisen jälkeisen nelivuotisen työohjelman suunnitteluun.

Laajentumisen valmistelujen tehostaminen

Prosessia tulevien EU:n jäsenvaltioiden ottamiseksi mukaan säätiön työohjelmaan jatkettiin vuonna 2003. Erityisenä painopisteenä oli seurantavälineiden ja tutkimusverkostojen ulottaminen kymmeneen uuteen jäsenvaltioon sekä niiden edustajien kutsuminen säätiön konferenssiin ja tapahtumiin. Uusia jäsenvaltioita edustavat kolmikantatarkkailijat toimivat aktiivisessa roolissa säätiön hallintoneuvostossa vuoden aikana.

Lokakuussa julkaistu raportti *Working conditions in the acceding and candidate countries* (työolot tulevissa jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa) oli 13 tulevassa jäsenvaltiossa ja ehdokasvaltiossa toteutetun säätiön keskeisen työoloja käsittelevän tutkimuksen tulos. Raportti tarjoaa ensimmäisen merkittävän vertailukohtan näissä maissa laajentumisen kynnyksellä vallitsevasta työympäristöstä ja on ainutlaatuinen maiden työoloja käsittelevän tiedon lähde. Toisessa hankkeessa tutkittiin työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun merkitystä valmisteltaessa 10 tulevan jäsenvaltion liittymistä talous- ja rahaliittoon. Tulokset julkaistiin lokakuussa raportissa *Social dialogue and EMU in the acceding countries* (työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja EMU tulevissa jäsenvaltioissa). Vuoden aikana aloitettiin hankkeen toinen vaihe, jossa on tarkoitus hahmotella etenemissuunnitelmia työmarkkinaosapuolten välisen tasapainon löytämiseksi kymmenessä tulevassa jäsenvaltiossa solmimalla työmarkkinaosapuolten ja hallitusten välisiä yhteyksiä, jotta ne voivat käyttää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua konfliktinratkaisukeinona. Lopullinen aihetta käsittelevä raportti, joka kattaa kymmenen uutta jäsenvaltiota, julkaistaan vuonna 2004.

Toukokuussa 2003 järjestetyssä konferenssissa ”Better work and life: Towards an inclusive and competitive enlarged Union” (Parempaa työtä ja elämää: kohti osallisuutta edistävää ja kilpailukykyistä laajentunutta

unionia) tarkasteltiin työn ja elämän laatuun laajentuneessa Euroopassa liittyviä kysymyksiä. Tapahtuman järjestivät säätiö sekä Kreikan työ- ja sosiaaliturvaministeriö osana Kreikan EU-puheenjohtajakautta. Tapahtumaan osallistui korkean tason toimijoita (ministereitä, virkamiehiä, työmarkkinaosapuolia, kansainvälisiä järjestöjä jne.), ja tuloksia käsiteltiin myöhemmissä samaa asiaa käsitelleissä ministeritason kokouksissa.

Euroopan sosiaalipoliittisen ohjelman edistäminen

Säätiö tarjosi sitoumuksensa mukaisesti työmarkkinaosapuolille ja hallituksille asiantuntemusta, tietoa ja analyysijä, jotta saavutettaisiin Lissabonin ohjelmaan kirjattu tavoite tehdä Euroopasta ”maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietoon perustuva talous vuoteen 2010 mennessä”. Säätiön analyysijä ja suosituksia lainattiin vuonna 2003 useissa Euroopan komission, Euroopan parlamentin ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitean tiedonannoissa, päätöslauselmissa ja lausunnoissa, joissa käsiteltiin eurooppalaisia yritysneuvostoja, taloudellista osallistumista, maahanmuuttoa ja työllisyyttä sekä teollisuuden murrosta.

Samaan aikaan kun monissa EU:n jäsenvaltioissa käytiin julkista keskustelua lainsäädäntötoimista työpaikkaväkivallan ja -häirinnän kuriin saamiseksi, säätiön raportissa *Preventing violence and harassment in the workplace (Työpaikalla tapahtuvan väkivallan ja häirinnän estäminen)* esiteltiin kattavasti vallitseva tilanne ja suuntaukset ja tarjottiin yksityiskohtaista tietoa ilmiön laajuudesta ja siihen liittyvistä kustannuksista.

Samaan tapaan säätiön raportti *Illness, disability and social inclusion (Pitkäaikaissairaus, vammaisuus ja yhteiskuntaan integroituminen)* liittyi Euroopassa parhaillaan käytävään keskusteluun siitä, minkälaisen politiikkojen ja palvelujen avulla voitaisiin edistää pitkäaikaissairaiden (joilla on fyysinen tai psyykinen sairaus) ja vammaisten integroitumista yhteiskuntaan. Raportissa korostetaan, että näitä ryhmiä rajoittavat fyysiset, lakiin perustuvat ja hallinnolliset esteet ovat edelleen pysyviä ja että erottelemisen alkaa usein varhain, kun lapsi ohjataan rinnakkaisiin opetusverkostoihin tai muulla tavoin suljetaan yhteiskunnan valtajärjestelmien ulkopuolelle. Raportissa esitetyistä suosituksista, joiden lähtökohtana on tarve lisätä työmarkkinaosapuolten kanssa paikallistason suunnittelusta ja poliittisesta päätöksenteosta käytävää keskustelua yhteistyössä vammaisryhmien kanssa, keskusteltiin Italian EU-puheenjohtajakaudella vuoden jälkipuoliskolla.

Seurantavälineiden ja -toiminnan vahvistaminen

Kaikilla neljällä säätiön tutkimuksen ydinalueella keskityttiin vuonna 2003 seurantavälineisiin ja -toimintaan. Laajentumisen edellyttämien valmistelujen yhteydessä kaikki seurantavälineet ulotettiin uusiin jäsenvaltioihin. Ensimmäinen *Quality of life in Europe* -tutkimus (elämänlaatu Euroopassa) toteutettiin kaikissa 28 nykyisessä ja tulevassa EU:n jäsenvaltiossa ja ehdokasvaltiossa tehtyjen haastattelujen pohjalta. Samanaikaisesti Euroopan työelämän suhteiden seurantakeskus (EIRO) ulotti uutislevityksensä ja työmarkkinasuhteiden kehittymistä koskevat analyysinsä koskemaan useimpia uusia EU:n jäsenvaltioita ja ehdokasvaltioita. Myös Euroopan muutoksenseurantakeskuksen (EMCC) seurantavälineen *European Restructuring Monitor* in avulla tuotettiin tietoa teollisuuden rakenneuudistussuuntauksista ja työpaikkojen leikkauksista kaikilla aloilla Euroopassa. Euroopan työolojen seurantakeskus (European Working Conditions Observatory, EWCO) aloitti toimintansa vuoden jälkipuoliskon aikana. Se tuottaa säännöllisin väliajoin kansallisista yhteyshenkilöistä koostuvan verkoston kautta uutisia erilaisista aiheista, kuten työn itsenäisyydestä, työrytmistä tai joustavista työsuhteista. Säätiö reagoi myös monissa EU:n jäsenvaltioissa esiintyviin suuntauksiin lyhentää työaika ja lisätä joustavia työaikajärjestelyjä valmistelemalla yritysten ajankäyttöä koskevaa tutkimusta, joka toteutetaan näillä näkymin vuonna 2004.

Viestintäkanavien lujittaminen

Nykyisen nelivuotisen työohjelman aikana on toteutettu päättäväisiä toimia säätiön tutkimusten, tiedon ja analyysien saatavuuden lisäämiseksi käyttämällä tarkoituksenmukaisimpia viestintäkanavia kunkin kohdeyleisön kohdalla. Erityisalojen viestintäverkostojen perustaminen on edistänyt tätä työtä merkittävästi. Brysselin yhteystoimiston myötä yhteydenpito Euroopan unionin toimielinten kanssa on lisääntynyt huomattavasti. EU:n poliittiset päättäjät, työmarkkinaosapuolet, yritykset, kansalaisyhteiskunnan edustajat ja asiantuntijat ovat kokoontuneet julkisiin kuulemistilaisuuksiin Euroopan parlamenttiin ja kokouksiin talous- ja sosiaalikomitean kanssa. Kansallisten yhteyskeskusten verkosto on tehostanut ponnistelujaan saavuttaen oikeat kohderyhmät oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa erityisesti kansallisella tasolla. Verkostot ovat auttaneet säätiötä merkittävällä tavalla tutkimustulosten esittelemisessä ja viestien kohdentamisessa ja ajoittamisessa.

Säätiön viestien välittäminen

Vuonna 2003 valittiin kaksi laajempaa tiedotus- ja viestintäteemaa säätiön kohdeyleisölleen välittämän viestin johdonmukaisuuden parantamiseksi. Yli puolet kaikista tiedotus- ja viestintätoimista liittyi vuoden 2003 alkupuoliskolla aiheeseen ”Monimuotoisuus – mahdollisuus Euroopalle”. Vuoden jälkipuoliskolla pääaiheena oli laajentuminen.

Konferenssit, seminaarit ja työpajat ovat yhä tärkeämpiä viestintäkeinoja, joten säätiö alkoi kehittää välineitä ja menetelmiä sellaisten konferenssien järjestämistä varten, joissa aktiivinen osallistuminen on helpompaa ja joissa keskustelun eri muotoja käytetään parhaalla mahdollisella tavalla.

Internet on edelleen säätiön tärkein tiedotuksen ja tiedonlevityksen väline, mistä kertoo myös sekä säätiön kotisivujen että *EIRO*Online-verkkosivujen kävijämäärien jatkuva kasvu. Euroopan muutoksenseurantakeskuksen verkkosivujen kävijämäärät kasvoivat tasaisesti koko vuoden. Säätiö ryhtyi soveltamaan uutta Internet-strategiaa, joka perustuu useiden arviointien ja laajamittaisen verkkokäyttäjätutkimuksen tuloksiin ja jossa hahmotellaan tämän keskeisen viestintävälineen kehittämiseen tarvittavat rakenteelliset ja sisällölliset muutokset.

Säätiöön tehtyjen vierailujen määrä pysyi suunnilleen samana - yhteensä 66 vierailua, kun vuonna 2002 niitä oli 68 - mutta henkilöstön vierailuihin käyttämä keskimääräinen aika nousi 253 tunnista 273 tuntiin, mikä kertoo intensiivisemmistä ja paremmin räätälöidyistä vierailuohjelmista.

Sisäisen tehokkuuden parantaminen

Uudet varainhoitosäännökset, joiden mukaisesti säätiölle uskotaan suurempi taloudellinen vastuu, otettiin käyttöön. Muutos toteutettiin ajankohtana, jona vuoden 2003 talousarvio käytettiin kokonaisuudessaan (99,9-prosenttisesti) parempien hankkeiden seuranta- ja toteuttamismenetelmien ansiosta. Keskustelut uusien, muiden EU:n virastojen kanssa yhdenmukaisten säätiön henkilöstösääntöjen käyttöönotosta käynnistettiin. Uusien jäsenvaltioiden kolmikantaedustajien ottaminen mukaan johtaa muutoksiin säätiön tulevassa hallinnossa. Hallintoneuvosto laati tähän liittyvän ehdotuksen yhdessä kahden muun kolmikantaviraston eli Thessalonikissa sijaitsevan Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskuksen ja Bilbaossa sijaitsevan Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston kanssa.

Elämänlaatu laajentuneessa Euroopassa: elinolot

Elinolojen alalla toteutetuissa toimissa keskityttiin vuonna 2003 elämänlaatuun Euroopassa. Säätiön ensimmäinen tutkimus elämänlaadusta 28 valtiossa käynnistettiin toukokuussa. Siinä tehtiin noin 26 000 henkilökohtaista haastattelua, joissa käsiteltiin asumista ja elinympäristöä, terveyttä ja terveyspalveluja, koulutusta, työsuhteita ja työoloja, perhettä ja sosiaalista verkostoa, ajankäyttöä, sosiaalista pääomaa ja julkisia palveluja sekä taloudellisia varoja.

Vuoden aikana toteutettiin myös Euroopan komission työllisyyden pääosaston kanssa yhteinen hanke, jossa analysoitiin ja verrattiin elinoloja ja elämänlaatua EU:ssa ja 13 tulevassa jäsenvaltiossa ja ehdokasvaltiossa käsitteleviä Eurobarometrin tietoja. Sen tuloksia julkaistaan maaliskuussa 2004. Lisäksi luotiin hakutoiminnolla varustettu tietokanta EU:n laajuisten vertailukelpoisten tietolähteiden tilastollisista indikaattoreista, ja siihen sisällytetään parhaillaan uusissa jäsenvaltioissa saatavilla olevia tietoja. Online-tietokanta on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2004 puolivälissä.

Säätiö järjesti osana Euroopan vammaisten teemavuotta yhdessä puheenjohtajavaltio Italian kanssa konferenssin ”Illness and inclusion: retaining the link to work” (pitkäaikaissairaus ja yhteiskuntaan integroituminen: työyhteyden säilyttäminen), jossa se esitteli raporttinsa *Illness, disability and social inclusion (Pitkäaikaissairaus, vammaisuus ja yhteiskuntaan integroituminen)*. Konferenssiin osallistui poliittisia päättäjiä, työmarkkinaosapuolia ja kansalaisjärjestöjen edustajia kaikkialta Euroopasta.

Säätiö julkaisi vuonna 2003 raportin *A new organisation of time over working life (Koko työelämän kattava uudenlainen ajankäyttö)*, joka tarjoaa uudenlaisen näkökulman ajankäyttöä ja elämänlaatua koskevaan keskusteluun. Siinä kehitetään käsitteelliset puitteet ajankäyttöä koskevien järjestelyjen pohtimiseksi työelämän eri vaiheissa, ja hanke liittyykin jäsenvaltioissa parhaillaan tehtäviin muutoksiin.

Seurantatoiminta ja painopistealueet vuonna 2003

Säätiön hanke elinolojen ja eurooppalaisen elämänlaadun seuraamiseksi ja siitä raportoimiseksi sisältää kolme päätoimintoa:

- Toteutetaan laaja-alainen, 28 valtiota kattava haastattelututkimus.
- Kehitetään jo käytössä olevia tietolähteitä hyödyntävää online-tietokantaa, jossa on myös mahdollisuuksia tiedon analysointiin.
- Analysoidaan EU:sta sekä tulevista jäsenvaltioista ja ehdokasvaltioista kerättyjä yhteiskunnallista tilannetta koskevia Eurobarometrin tietoja.

Elämänlaatua koskeva tutkimus

Elämänlaatua Euroopassa käsittelevä, 28 valtiota kattava tutkimus aloitettiin 12. toukokuuta. EU:ssa sekä tulevissa jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa tehtiin noin 26 000 haastattelua kattavan käsityksen saamiseksi elinoloihin ja elämänlaatuun liittyvistä kysymyksistä.

Vuonna 2004 julkaistaan yhteenveto tärkeimmistä tuloksista sekä tietoja keskeisistä maihin, väestörakenteeseen, ammatteihin ja tuloihin liittyvistä havainnoista. Myöhemmin julkaistaan analyttisiä raportteja erilaisista eurooppalaiseen elämänlaatuun liittyvistä näkökohdista, kuten työllisyydestä ja

elintasosta, talouksista ja perheistä, huolenpidosta ja yhteisöllisyydestä, asumisesta, paikallisympäristöstä ja julkisista palveluista sekä yleisestä tyytyväisyydestä elämään.

Tilastollisista indikaattoreista muodostuva tietokanta

Hakutoiminnolla varustettu tietokanta EU:n laajuisten vertailukelpoisten tietolähteiden tilastollisista indikaattoreista on saatettu ajan tasalle, ja siihen liitetään parhaillaan myös tulevia jäsenvaltioita ja ehdokasvaltioita. Tiedot kattavat seuraavat 12 aihepiiriä: taloudelliset varat; osaaminen sekä yleissivistävä ja ammatillinen koulutus; taloudet ja perhe-elämä; terveys ja terveydenhoidon saanti; työllisyys ja työolot; asuminen ja elinympäristöt; sosiaaliset suhteet, osallistuminen ja integraatio; liikenne; paikallisympäristö ja palvelut; vapaa-aika ja harrastustoiminta; yleinen turvallisuus ja rikollisuus; kulttuuri, sosiaalinen laatu ja yleinen tyytyväisyys elämään. Kustakin aihepiiristä valittiin 10-20 indikaattoria vertailukelpoisen tiedon merkittävyyden ja saatavuuden perusteella. Tietokantaa, joka saatetaan ajan tasalle kahden vuoden välein, kehitetään parhaillaan sellaiseksi, että se mahdollistaa online-analyyysien tekemisen.

Säätiön seurantastrategia kattaa sekä deskriptiivisen että analyttisen seurannan. Näin voidaan laatia melko yksityiskohtaisia analyysejä, joiden avulla voidaan hahmottaa aihepiirien välisiä suhteita ja sitä, miksi indikaattorit muuttuvat ajan mittaan. Tietokannan rinnalla julkaistiin vuoden puolivälissä raportti *Illustrative report on quality of life in Europe* (kuvaileva raportti elämänlaadusta Euroopassa), jossa on sovellettu kummankin tyyppistä seuranta.

Eurobarometrin tietojen analysointi

Säätiö suoritti erillisenä toimenä tulevissa jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa toteutetun Eurobarometri-kyselyn yksityiskohtaisen analyysin vertaamalla tuloksia EU:n 15 nykyisessä jäsenvaltiossa viime aikoina tehtyjen Eurobarometri-kyselyjen tuloksiin. Sen pohjalta laadittiin seitsemän analyttistä raporttia, jotka julkaistaan maaliskuussa 2004 ja joiden aiheet ovat tyytyväisyys elämään, sosiaalinen syrjäytyminen, tulot ja köyhyys, työ ja elämänlaatu, terveys- ja hoitopalvelut, perhe ja lisääntyminen sekä muuttosuuntauksset. Komission kanssa yhteistyössä laaditaan myös yleisraportti ja yhteenveto. Säätiö esitteli lokakuussa Modenassa puheenjohtajavaltio Italian järjestämässä laajentumista ja työmarkkinasuhteita käsitelleessä konferenssissa yhteen tulevista raporteistaan pohjautuvan asiakirjan *Migration trends in an enlarged Europe* (muuttosuuntauksset laajentuneessa Euroopassa).

Asiantuntijaverkosto

Tulevien jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltioiden elämänlaatuun perehtyneistä asiantuntijoista muodostettavan verkoston kehittämistä jatkettiin. Toinen kokous, jossa käsiteltiin Eurobarometri-kyselyn tuloksia ja jonka isäntänä toimi Puolan tiedeakatemia, pidettiin Varsovassa 5. kesäkuuta 2003. Puolan elinoloja käsitelleen erityisistunnon avasi talous- ja sosiaalasioista vastaava varaministeri Marek Sczepanski. Verkoston kolmas kokous pidettiin Vilnassa Liettuassa 26.-27. marraskuuta 2003 yhteistyössä Euroopan komission työllisyyden ja sosiaaliosastojen kanssa.

Yhteenveto tutkimuksista

Ajan hallinta elämän eri vaiheissa

Muutokset perinteisissä sukupuolirooleissa ja työn jakautumisessa pakottavat meidät miettimään, miten tavanomaisia työelämän malleja tulisi uudistaa. Yksilöt kaipaavat yhä enemmän uudenlaisia työajan järjestelytapoja muiden tärkeiden alueiden hallinnan helpottamiseksi, ja työnantajat vaativat samanaikaisesti enemmän joustavuutta työpaikalla. Säätiön tutkimuksissa pyritään löytämään keinoja muuttuvien vaatimusten käsittelemiseen ajankäytön uudelleenjärjestelyjen avulla elämän eri vaiheissa keskittymällä erityisesti työntekijän työvuosiin.

Ensimmäisen tutkimusvaiheen pohjalta laadittu raportti julkaistiin vuoden 2003 puolivälissä. Siinä tarjotaan käsitteelliset puitteet ajankäyttöä koskevien järjestelyjen pohtimiseksi työelämän eri vaiheissa, mikä liittyy toimiin elämänlaadun parantamiseksi. Siinä arvioidaan muuttuvia ajankäytön malleja ja toivomuksia sekä erilaisia toimenpiteitä, kuten palkallisen vapaan lisäämistä kiireisissä elämänvaiheissa vastineena eläkeiän nostamisesta ja sosiaaliturvan rakenteiden luomista näiden uusien aikajärjestelyjen mahdollistamiseksi. Raportissa osallistutaan myös eläkkeitä käsittelevään keskusteluun ja pohditaan erityisesti seuraavia haasteita:

- Määritellään mahdollisuuksia pidentää työajan osuutta yksilön elämästä.
- Vastataan keskeiseen kysymykseen siitä, miten eläkeiän nostaminen ja työelämän pidentäminen voidaan yhdistää hankkeisiin, joilla motivoidaan työntekijöitä ja annetaan heille mahdollisuus työskennellä pidempään elämänkaarensa aikana.
- Kannatetaan erilaisten aikajärjestelyjen käyttöönottoa elämän eri vaiheissa eläkeuudistuksen tukemiseksi.

Säätiö esitteli Euroopan komission pyynnöstä tähän tutkimukseen perustuvan asiakirjan puheenjohtajavaltio Italian järjestämässä ikääntymistä ja eläkkeitä käsitelleessä konferenssissa (Bologna, 18. syyskuuta). Lisäksi säätiö esitteli asiakirjan ”Time use and a new organisation of time” (ajankäyttö ja uudet aikajärjestelyt) ajankäytön tutkijoiden kansainvälisen yhdistyksen (International Association for Time Use Research) maailmankonferenssissa (Bryssel, 19. syyskuuta).

Strategiat sosiaalisen syrjäytymisen ja työttömyyden torjumiseksi epäsuotuisilla alueilla

”Sosiaalinen pääoma” aluepoliittisena käsitteenä on noussut esiin viimeaikaisissa keskusteluissa toimenpiteistä, joilla voidaan edistää työllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta koskevien tavoitteiden saavuttamista sekä lisätä talouden kilpailukykyä. Sosiaalisen pääoman käsitteeseen liittyy kuitenkin useita mahdollisia kiistanalaisia kysymyksiä, jotka liittyvät sen merkityksellisyyteen sosiaalisen osallisuuden ja työllisyyden kannalta, sen lisäarvoon poliittisena välineenä ja sen vaikutuksiin epäsuotuisien alueiden kilpailukykyyn. Tutkimushankkeen päätavoitteena onkin arvioida, onko ”alueellisen sosiaalisen pääoman” käsite käyttökelpoinen poliittisten päättäjien kannalta puhuttaessa erityisesti epäsuotuisista alueista. On suoritettu kirjallisuuskatsaus, joka tarjoaa teoreettisen taustan ja selittävän kehyksen empiiristä tutkimusta varten. Tutkimuksen painopisteitä ovat keskeisten organisaatioiden kuuleminen, hyvien käytäntöjen tunnistaminen ja kenttätö viidellä tai kuudella epäsuotuisalla alueella. Tapaustutkimuksiin liittyi keskusteluja alueviranomaisien, julkisten elinten, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Säätiön tiloissa järjestettiin 2. joulukuuta työpaja keskeisten asiantuntijoiden kanssa tiedon keräämiseksi tutkimusta varten.

Työvoiman tarjonta hoitopalvelujen alalla

Tutkimuksen aiheena on hoitopalvelujen tarjoaminen ja erityisesti kaikenikäisten hoidosta riippuvaisten ja sairaiden ihmisten terveydestä ja hoidosta huolehtiminen. Mukaan on otettu kotihoito ja yhteisöllinen hoito, mutta ei sairaalahoitoa. Tutkimuksessa keskitytään virallisesti työllistettyihin hoitotyöntekijöihin, mutta myönnetään, että monet palkatut työntekijät tekevät työtä pimeästi ja että useimmiten huolenpitoa tarjoaa perhe. Ensimmäinen vaihe toteutetaan kuudessa jäsenvaltiossa: Ranskassa, Kreikassa, Suomessa, Saksassa, Italiassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Tutkimuksen aluksi tarkasteltiin hoitoalan työntekijöiden tarjonnan lisäämiseksi toteutettavia toimenpiteitä sekä muutoksia osallistujamaiden politiikassa ja käytännöissä. Parhailaan kehitetään puitteita hyvien käytäntöjen analysoimista varten. Painopiste on keskeisissä alan työntekijöiden liikkuvuutta, koulutusta ja työoloja koskevissa kysymyksissä. Tarkoituksena on myös luoda verkkopohjainen esittely kansallisissa aloitteissa ja paikallisissa toimissa havaituista hyvistä käytännöistä.

Työ laajentumisen alalla

Laajentuminen oli keskeisenä aiheena elinoloja käsittelevän työryhmän kahdessa tärkeässä hankkeessa. Ensinnäkin säätiö teki yhteistyössä komission kanssa vuonna 2003 elämänlaatua EU:ssa sekä tulevilla jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa käsitteiden Eurobarometri-kyselyjen tulosten yksityiskohtaisen analyysin (ks. edellä). Toiseksi säätiön tutkimus Quality of Life in Europe (elämänlaatu Euroopassa) toteutettiin EU:ssa ja 13 tulevassa jäsenvaltiossa ja ehdokasvaltiossa (ks. edellä).

Keskeiset painopistealueet

Sairaus ja osallisuus

Vuosi 2003 oli virallisesti julistettu ”Euroopan vammaisten teemavuodeksi”. Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden ihmisten työllistäminen on tärkeää Lissabonissa ja Tukholmassa asetettujen työllisyysastetta koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi ja osallisuutta edistävän yhteiskunnan luomiseksi. Työpaikoilla ei nykyisin ole riittäviä keinoja sellaisten työntekijöiden työssä pitämiseen, uudelleenintegroimiseen ja kuntouttamiseen, jotka saavat työelämänsä aikana kroonisen sairauden tai vamman. Säätiö käynnisti näistä lähtökohdista tutkimuksen, jossa tarkastellaan, miten tätä prosessia voitaisiin kehittää.

Ensimmäinen tutkimusraportti, jossa luodaan katsaus pitkäaikaissairaiden ja vammaisten tilanteeseen ja tarkastellaan, miten heidän sosiaalista integroitumistaan voidaan edistää, julkaistiin vuoden 2003 puolivälissä. Siinä arvioidaan eri ryhmien kohtaamien ongelmien laatua ja laajuutta, kuten esteitä työmarkkinoille pääsyssä, ja käsitellään työllistämiseen, koulutukseen, asumiseen, liikenteeseen ja muihin aloihin liittyviä poliittisia aloitteita, jotka helpottavat kohderyhmän sosiaalista ja taloudellista integroitumista. Raportin tarkoituksena oli tukea keskustelua ja lisätä poliittisen huomion kiinnittymistä vammaisiin ja pitkäaikaissairaisiin, erityisesti työikäisiin ihmisiin.

Tärkeimmät tutkimustulokset

- Pitkäaikaissairaita ja vammaisia pidetään usein yksinomaan huolenpidon kohteina.
- Erotteleminen alkaa varhain, kun vammaisen lapsi ohjataan usein rinnakkaisiin opetusverkostoihin tai muulla tavoin suljetaan yhteiskunnan valtajärjestelmien ulkopuolelle.
- Pitkäaikaissairaiden ja vammaisten osuus Euroopan koko väestöstä on 17 prosenttia ja työikäisestä väestöstä noin 15 prosenttia.
- Työikäisestä väestöstä 6 prosenttia on oikeutettu työkyvyttömyyteen liittyviin etuuksiin.
- Noin neljäsosa uusista työkyvyttömyyskorvauksista maksetaan jonkin psyykkisen sairauden perusteella.
- Vammaisuus on yleisempää työväestössä.
- Vakavasti sairaat ja vammaiset ovat työttömiä noin kolme kertaa yleisemmin kuin terve väestö.
- Poliitiikka, jossa työhön osallistumista pyritään lisäämään etuuksia vähentämällä, todennäköisesti epäonnistuu.
- Sairaille ja vammaisille maksetaan alhaisempaa palkkaa kuin terveille.

Sairasteleminen, työtapaturmat ja sosioekonomiset tekijät lisäävät pitkäaikaissairauksien ja vammaisuuden esiintyvyyttä työuran alkuvaiheen 5 prosentista eläkeiän 40 prosenttiin.

Pitkäaikaissairaisiin ja vammaisiin liittyviä epäkohtia ovat

- matalampi tulo- ja koulutustaso
- leimautuminen ja syrjintä
- epävarma työsuhde, työn epävarmuus ja työttömyys.

Tärkeimmät ehdotukset

- keskustelun lisääminen paikallisella tasolla ja työmarkkinaosapuolten kanssa
- vammaisryhmien edustajien lisääntynyt vaikuttaminen
- vammaisnäkökulman ottaminen mukaan kaikille politiikan aloille
- sopimus kokonaisvaltaisesta suunnittelusta, jolla helpotetaan tiloihin pääsyä
- yhdenmukaisten kriteerien luominen etujen takaamiseksi vammaisille
- vammaisten lasten integroiminen tavalliseen opetukseen
- kansallisen politiikan järjestelmällinen arviointi tällä alalla
- EU:n menettelyohjeen luominen työolojen mukauttamiseksi.

Tutkimushankkeen toisessa vaiheessa, joka alkoi syksyllä 2003, keskitytään työllistymiseen ja toimenpiteisiin, joiden avulla pitkäaikaissairaat ja vammaiset voidaan pitää työssä tai integroida takaisin työvoimaan.

Hankkeen tuloksia esiteltiin Italian puheenjohtajakaudella järjestetyssä yhteisessä konferenssissa ”Illness and Inclusion: retaining the link to work” (pitkäaikaissairaus ja yhteiskuntaan integroituminen: työyhteyden säilyttäminen), joka pidettiin Reggio Calabriassa 17.-18. marraskuuta. Konferenssissa, johon osallistui poliittisia päättäjiä, työmarkkinaosapuolia ja kansalaisjärjestöjä eri puolilta Eurooppaa, arvioitiin erilaisia työssä pysymisen keinoja niille, jotka kärsivät terveysongelmista työssä, ja keskityttiin erityisesti työpaikalla toteutettavien toimien ja sosiaalisen suojelun järjestelmien väliseen suhteeseen.

Tärkeimmät tapahtumat

27.-30. maaliskuuta

Mental illness and stigma in Europe: facing up to the challenges of social inclusion and equity, Ateena (psykkiset sairaudet ja leimautuminen Euroopassa: sosiaalisen osallisuuden ja oikeudenmukaisuuden haasteet)

EU:n puheenjohtajavaltion järjestämä konferenssi.

Robert Anderson toimi esittelijänä sosiaalista osallisuutta käsitelleessä työpajassa ja esitteli asiakirjan ”Strategies for employment of people with mental illness” (psykkisesti sairaiden työllistymisstrategiat).

16.-17. toukokuuta

European Forum on Local development and Employment - Acting together at local level: more and better jobs, better governance, Rhodos (paikallisen kehityksen ja työllisyyden eurooppalainen foorumi - yhteistyötä paikallistasolla: enemmän ja parempia työpaikkoja, parempaa hallintoa)

EU:n puheenjohtajavaltion järjestämä konferenssi

Henrik Litske osallistui sosiaalista taloutta käsittelevään työpajaan ja esitteli asiakirjan ”Activating local partnership in the social economy” (paikallistason kumppaneiden aktivoiminen sosiaalisessa taloudessa).

18. syyskuuta

Ageing and pensions, Bologna (ikäntyminen ja eläkkeet)

EU:n puheenjohtajavaltion järjestämä konferenssi

Hubert Krieger esitteli asiakirjan ”Reorganisation of time over the life course” (ajan uudelleenjärjestely elämän eri vaiheissa).

16.-17. lokakuuta

Second European round table on poverty and social exclusion: The role of the family in promoting social inclusion, Torino (toinen köyhyyttä ja sosiaalista eristäytymistä koskeva eurooppalainen pyöreän pöydän keskustelu: perheen rooli sosiaalisen osallisuuden edistäjänä)

EU:n puheenjohtajavaltion ja Euroopan komission yhdessä järjestämä konferenssi

Robert Anderson osallistui työpajaan nimeltä ”Citizenship and access to rights” (kansalaisuus ja oikeuksien harjoittamismahdollisuudet) ja esitteli asiakirjan ”Quality in social public services” (julkisten sosiaalisten palvelujen laatu).

17.-18. marraskuuta

Illness and employment: Retaining the link to work, Reggio Calabria (pitkäaikaissairaus ja työllisyys: työyhteyden säilyttäminen)

Säätiön, EU:n puheenjohtajavaltio Italian ja Calabrian alueen yhdessä järjestämä konferenssi. Säätiön edustajina puhuivat Willy Bushak, Robert Anderson ja Philippe Bronchain.

16.-18. joulukuuta

The regional dimension of disability policies, La Rioja (Espanja) (vammaispolitiikan alueellinen ulottuvuus)

Alueiden komitean ja Euroopan vammaisfoorumin järjestämä konferenssi. Philippe Bronchain esitteli asiakirjan ”Maintaining and integrating people with chronic illness or disability in employment: What are the roles at local level?” (pitkäaikaissairaiden ja vammaisten pitäminen työelämässä ja integroiminen työvoimaan: mitä ovat paikallistason tehtävät?).

Työskentely uudessa Euroopassa: työolot

Työn ja työsuhteiden laatu oli työoloja tutkivan osaston toiminnan käsitteellisenä taustana myös vuonna 2003, ja se on edelleen sekä strategisten tutkimushankkeiden että seurantatoiminnan lähtökohta.

Työn ja työsuhteiden laatuun liittyvä sukupuolinäkökohta tuotiin esiin tammikuussa julkaistussa säätiön kolmannessa asiakirjassa *Quality of women's work and employment: Tools for change* (naisten työn ja työsuhteiden laatu: muutoksen välineet).

Säätiö julkaisi lopullisen raporttinsa *Working conditions in the acceding and candidate countries* (työolot tulevissa jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa) pitäen silmällä kymmenen uuden maan liittymistä Euroopan unioniin toukokuussa 2004. Säätiön aiemmissa työoloja koskevissa tutkimuksissa käytettyyn kyselylomakkeeseen perustuvan tutkimuksen tulokset antavat kiinnostavan ja poliittisesti merkityksellisen kuvan työympäristöstä 28 valtion Euroopassa.

Lisäksi työoloihin perehtyneistä asiantuntijoista muodostuva yhteyshenkilöverkosto aloitti toimintansa vuoden 2003 lopussa. Verkosto on yksi uuden verkkopohjaisen aloitteen eli Euroopan työolojen seurantakeskuksen (European Working Conditions Observatory) kulmakivistä. Seurantakeskus täydentää olemassa olevaa säätiön tutkimustoimintaa tekemällä uutispäivityksiä ja analyyskejä työoloihin liittyvistä kysymyksistä sekä EU:n tasolla että tiettyjen valittujen jäsenvaltioiden kansallisella tasolla.

Seurantatoiminta ja painopistealueet vuonna 2003

Työoloja koskeva tutkimus

Työoloja koskevasta säätiön tutkimuksesta on tullut hyvin tunnettu ja kattava lähde, joka tarjoaa vertailukelpoista tietoa eurooppalaisen työympäristön kehittymisestä vuodesta 1990 lähtien. Säätiön tutkimustoiminnan viimeisimmän vaiheen päätteeksi julkaistiin lokakuussa 2003 tärkeä raportti *Working conditions in the acceding and candidate countries* (työolot tulevissa jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa). Raportissa analysoidaan vuonna 2001 toteutetusta tutkimuksesta saatuja tietoja ja mahdollistetaan vertailu nykyisten jäsenvaltioiden ja toukokuussa 2004 liittyvien kymmenen valtion sekä kolmen ehdokasvaltion välillä.

Tutkimustulokset
<ul style="list-style-type: none">■ Tulevien jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltioiden (lukuissa ei ole mukana Turkia) viikkotyöaika (44,4 tuntia) on pidempi kuin EU:ssa (38,2 tuntia). Poikkeavat työajat, kuten vuoro- ja yötyökin, ovat yleisempiä tulevissa jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa. Osa-aikatyö on sen sijaan harvinaisempaa (vain 7 prosenttia verrattuna EU:n 17 prosenttiin).■ Suurempi osa työntekijöistä katsoo terveytensä ja turvallisuutensa olevan uhattu työn vuoksi tulevissa jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa (40 prosenttia) kuin EU:ssa (27 prosenttia).■ Naiset ovat jakautuneet tasaisemmin eri työpaikkatyyppeihin ja hierarkkisiin tasoihin tulevissa jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa kuin EU:ssa. Tulevissa jäsenvaltioissa 27 prosenttia vastaajista ilmoitti lähimpänä esimiehenään olevan naisen, kun luku oli EU:ssa 23 prosenttia.■ ”Kaksinkertainen työtaakka” on yleensä tasaisemmin jakautunut tulevissa jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa kuin EU:ssa. Miehet osallistuvat tulevissa jäsenvaltioissa useammin kuin EU:n nykyisissä jäsenvaltioissa esimerkiksi lasten hoitoon ja kasvatukseen, ruoanlaittoon tai kotitöihin.

Työolojen seuranta alakohtaisella tasolla on tärkeä lisä säätiön tutkimustoiminnalle. Vuonna 2003 osasto sai valmiiksi hotelli- ja ravintola-alan ja maantiekuljetusten työoloihin ja työn laatuun liittyvien kysymysten yksityiskohtaisen analyysinsä. Hankkeen tuloksena on laadittu 15 kansallista raporttia, jotka kattavat molemmat alat, sekä kaksi yhteistä raporttia, jotka on tarkoitettu julkaista vuoden 2004 alussa. Merkittävässä raporteissa esitetään kuvaus kummankin alan tilanteesta ja elinkeinoa muokkaavista suuntauksista ja kehitysvaiheista sekä alan työntekijöitä ja poliittisia päättäjiä huolestuttavista aiheista.

Toinen vuonna 2003 valmiiksi saatu säätiön tutkimuksiin liittyvä työ oli luettelo olemassa olevista työoloja koskevista tutkimuksista. Euroopan työolojen seurantakeskuksen verkkosivuilla julkaistussa tutkimuksessa vertaillaan yksityiskohtaisesti 18:aa työoloihin liittyvää tutkimusta. Siinä kuvataan erilaisia metodologisia ja sisältökeskeisiä lähestymistapoja Euroopan ja muiden teollisuusmaiden työympäristöjen kuvaamiseen.

Euroopan työolojen seurantakeskus

Elokuussa 2003 toimintansa aloittanut Euroopan työolojen seurantakeskus (EWCO) on työhön ja työsuhteiden laatuun Euroopassa liittyvien kysymysten verkkopohjainen seurantaväline. Yhteyshenkilöverkosto tekee uutispäivityksiä, analysoi tutkimustietoja ja antaa tietoa valituista aiheista. Alkuvaiheessa verkostoon kuuluu yhteyshenkilöt Ranskasta, Suomesta, Espanjasta, Alankomaista, Saksasta, Tanskasta ja Ruotsista sekä yksi EU:n tason yhteyshenkilö. Seurantakeskuksen myötä säätiön rooli työn ja työsuhteiden laatuun liittyvän tiedon kerääjänä ja levittäjänä kasvaa. Seurantakeskus ennen kaikkea täydentää olemassa olevia säätiön tutkimustietoja tarjoamalla kiinnostaviin aiheisiin kansallisen näkökulman.

Yhteenveto tutkimuksista

Joustavuus

Säätiö on useiden vuosien ajan tehnyt ”joustavuuteen” liittyviä tutkimuksia, joiden kohteena ovat erilliset mutta toisiinsa liittyvät aiheet eli työajan joustavuus, työmarkkinoiden joustavuus ja työn organisoimisen joustavuus. Säätiö julkaisi vuonna 2003 joustavuutta ja sosiaalista suojelua käsittelevän kirjallisuuskatsauksen, jossa keskityttiin erityisesti seuraaviin etuuksiin:

- työttömyysetuudet (tarvittaessa mukaan luettuina vähimmäistulojärjestelmät)
- eläke-/vanhuusetuudet
- vanhempainloma (erityisesti lastenhoitoon liittyvä vapaa)
- terveydenhoitoetuudet (työntekijöille tarjottujen palvelujen saatavuus ja valikoima).

Tutkimuksessa kuvattiin ja analysoitiin systemaattisesti erilaisia haasteita, joita joustavuus asettaa hyvinvointivaltioille, ja arvioitiin sosiaalisen suojelun tulevaisuudennäkymiä työn ja työsuhteiden joustavuuden lisääntyessä. Raportissa korostettiin erityisesti joustavuuden ja turvallisuuden välistä yhteyttä ja pohdittiin kolmea keskeistä ulottuvuutta: tulojen korvaamista, työllistettävyyttä ja turvallisuuden ajallista ulottuvuutta. Siinä esitettiin paitsi yleiskuvaus sosiaaliseen suojeluun ja joustavuuteen liittyvistä kysymyksistä EU:n jäsenvaltioissa, myös yksityiskohtainen analyysi seuraavista maista: Yhdistynyt kuningaskunta, Ruotsi, Alankomaat, Espanja ja Saksa.

Köyhyysrajalla työtä tekevät

Alunperin amerikkalaisella ”köyhyysrajalla työtä tekevien” (working poor) käsitteellä tarkoitetaan niitä henkilöitä, jotka käyvät työssä mutta elävät siitä huolimatta köyhyysrajan alapuolella. Vaikka sekä

kansallisella tasolla että Euroopassa asiaan kiinnitetään yhä enemmän huomiota, yleisesti hyväksyttyä määritelmää siitä, ketkä ovat ”köyhyysrajalla työtä tekeviä”, ei vielä ole olemassa. Vuonna 2002 aloitetun tutkimushankkeen tärkeimpinä tavoitteina on selventää tähän heikossa asemassa olevaan ryhmään liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä, määritellä ryhmään kuuluvien ihmisten määrä ja ominaisuudet sekä määritellä toimintatapoja, joilla pysäytetään ilmiön leviäminen. Aihetta käsittelevä kirjallisuuskatsaus on saatu valmiiksi, ja se on tarkoitus julkaista vuoden 2004 alussa.

Työ laajentumisen alalla

Säätiö julkaisi vuonna 2003 lopullisen raporttinsa aiheesta *Working conditions in the acceding and candidate countries* (työolot tulevissa jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa), joka perustui 13 maassa vuosina 2001-2002 toteutettuun tutkimukseen. Tutkimuksen tulokset tarjoavat ajankohtaisen kuvan työympäristöstä uusissa jäsenvaltioissa sekä perustan työolojen vertaamiselle laajentuneessa unionissa.

Tutkimustyön jatkoksi käynnistettiin uusi hanke vuonna 2003. Siinä keskitytään erityisesti sukupuolinäkökohtiin ja työaikaan kymmenessä tulevassa jäsenvaltiossa. Tutkimuksen tavoitteena on laatia määrällisten ja laadullisten analyysien perusteella viitekehys tuloksia varten. Siinä analysoidaan erityisesti syitä siihen, miksi työaikoja koskevat tiedot eroavat toisistaan huomattavasti tulevien jäsenvaltioiden ja EU:n jäsenvaltioiden välillä, sekä tarkastellaan sukupuolten välisen erottelun erilaisia ilmentymiä. Työ aloitettiin laatimalla yhteinen raportti kustakin aiheesta sekä kaksi maakohtaista raporttisarjaa.

Keskeiset painopistealueet

Työpaikalla tapahtuvan väkivallan ja häirinnän estäminen

Työpaikalla tapahtuvaa väkivaltaa ja häirintää koskevat ongelmat ovat viime vuosina nousseet merkittävän huomion kohteeksi Euroopassa. Ongelman parempi tiedostaminen on johtanut sääntelytoiminnan ja käytännöllisten työpaikka-aloitteiden lisääntymiseen. Näitä ongelmia käsittelevää uutta lainsäädäntöä, joita ovat syrjinnän vastaiset EU:n direktiivit ja kansalliset häirintää koskevat lait, on jo hyväksytty tai valmistellaan parhaillaan.

Ilmiön täydestä laajuudesta ei kuitenkaan ole todisteita. Säätiön tutkimuksen mukaan noin yhdeksän prosenttia EU:n työväestöstä oli vuonna 2000 kokenut pelottelua tai häirintää työpaikallaan edeltävän vuoden aikana. Lähes 13 prosenttia sanoo tiedostavansa fyysisen väkivallan olemassaolon työpaikallaan. Arviot saattavat olla varovaisia, sillä tietyissä jäsenvaltioissa kaikkia tapauksia ei todennäköisesti raportoida erilaisten kulttuuriin perustuvien tulkintojen, tiedostamistasojen ja oikeudellisten lähestymistapojen takia.

Säätiö järjesti vuonna 2003 kaksi tapahtumaa, joiden tarkoituksena oli esitellä sen työtä tällä tärkeällä alalla. Yhteistyössä Belgian hallituksen kanssa Brysselissä huhtikuussa järjestetty konferenssi oli lähtölaukaus *Preventing violence and harassment in the workplace* -raportin (Työpaikalla tapahtuvan väkivallan ja häirinnän estäminen) laatimiselle. Myös ensimmäisessä Euroopan työolojen seurantakeskuksen järjestämässä seminaarissa joulukuussa 2003 käsiteltiin tätä aihetta.

Säätiön raportissa tehdään yhteenveto olemassa olevista tutkimuksista, joissa käsitellään työpaikalla tapahtuvaa väkivaltaa, häirintää ja siihen liittyviä ilmiöitä, kuten pelottelua. Siinä esitellään laajasti erilaisia lainsäädännöllisiä ja muita tapoja käsitellä ongelmaa EU:ssa ja kansallisella tasolla. Raportissa vahvistetaan, että käsitys työpaikalla tapahtuvan psyykkisen väärinkäytön yleistymisestä EU:ssa on valtaosin oikea. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat naiset, nuoret ja epävarmassa työsuhteessa olevat työntekijät.

Raportissa kiinnitetään huomiota valtaviin kustannuksiin - yksilön, organisaation ja yhteiskunnan tasolla -, joita työpaikalla tapahtuvasta väkivallasta ja häirinnästä aiheutuu, ja korostetaan ennakoivan lähestymistavan tarvetta.

Tärkeimmät havainnot

- Lähes joka kymmenes työntekijä sanoo, että häntä on peloteltu työpaikalla.
- Yli seitsemän prosenttia EU:n työntekijöistä tiedostaa fyysisen väkivallan olemassaolon työpaikallaan, ja kaksi prosenttia heistä sanoo kokeneensa fyysistä väkivaltaa työssä.
- Naiset ovat miehiä alttiimpia työpaikalla tapahtuvalle väkivallalle ja häirinnälle ja työskentelevät useammin ”riskialoilla”, kuten koulutusosalalla, terveydenhuoltoalalla, hotelleissa ja ravintoloissa sekä sosiaalipalvelujen ja julkisten palvelujen alalla.
- Työpaikalla tapahtuvan häirinnän kielteiset taloudelliset ja tuottavuuteen liittyvät seuraukset näkyvät poissaolojen lisääntymisenä, huonona terveytenä ja varhaiseläkkeelle siirtymisenä, henkilöstön suurena vaihtuvuutena, kohonneina vakuutusmaksuina ja heikentyneenä yrityskuvana.
- Arviot työpaikalla tapahtuvan häirinnän taloudellisista kustannuksista organisaatioille vaihtelevat. Ruotsalaisessa tutkimuksessa arvioidaan, että jokainen uhri aiheuttaa organisaatiolleen 30 000-100 000 euron kustannukset vuodessa.

Tärkeimmät tapahtumat

6. helmikuuta

Keskipäivän konferenssi, Euroopan komissio, Bryssel

Pascal Paoli esitteli säätiön tutkimustietojen pohjalta tulevien jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltioiden työoloja.

27. maaliskuuta

Keskipäivän konferenssi, Euroopan komissio, Bryssel

Sabrina Tesoka esitteli säätiön raportin Preventing Violence and Harassment in the Workplace komission ja muiden EU:n toimielinten virkamiehille.

29. huhtikuuta

Violence and harassment in the workplace, Bryssel (työpaikalla tapahtuva väkivalta ja häirintä)

Säätiön ja Belgian hallituksen yhdessä järjestämä seminaari, johon osallistui yli 100 alan asiantuntijaa.

12.-13. toukokuuta

Better work and life, Alexandroupolis, Kreikka (parempaa työtä ja elämää)

Pascal Paoli esitteli työoloja käsittelevän työryhmän työtä työajan ja joustavuuden alalla EU:n puheenjohtajavaltio Kreikan ja säätiön yhdessä järjestämässä konferenssissa.

17. syyskuuta

EU:n työmarkkinaosapuolten välisestä vuoropuhelusta vastaava alakohtainen komitea, Bryssel

Sabrina Tesoka esitteli maanteiden rahtiliikenteen työoloja käsittelevän alakohtaisen tutkimuksen alustavia tuloksia.

11.-12. joulukuuta

Violence and harassment in the workplace, Bryssel (työpaikalla tapahtuva väkivalta ja häirintä)

Ensimmäinen Euroopan työolojen seurantakeskuksen alaisuudessa järjestetty seminaari.

Laatu on ratkaisu: työmarkkinasuhteet

Työmarkkinasuhteita koskevassa tutkimuksessa keskityttiin vuonna 2003 työmarkkinasuhteiden laatuun. Strategisen tutkimuksen aiheena oli indikaattoreiden kehittäminen ja osallistuminen näin EU:ssa käytävään työmarkkinasuhteiden laatua koskevaan keskusteluun. Samanaikaisesti seurantatoimissa tarkasteltiin työmarkkinasuhteisiin liittyvien indikaattoreiden yksityiskohtia jäsenvaltioiden nykyisen tilanteen kartoittamiseksi.

Valmistelutyöt laajentumista varten olivat edelleen yksi alan painopisteistä, ja tulevien jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltioiden asiantuntijoita ja tarkkailijoita otettiin asteittain yhä enemmän mukaan keskusteluihin, verkostoihin ja tutkimustoimiin.

Säätiö osallistui Euroopan työmarkkinoiden nykyistä ja tulevaa työllisyystilannetta koskevaan keskusteluun esittelemällä taloudellisesti riippuvaisia työntekijöitä käsittelevän EIROn tutkimuksen tulokset. Säätiö esitteli Euroopan parlamentin pyynnöstä alalla tekemäänsä tutkimusta istunnossa, jossa käsiteltiin Euroopan tasolla tehtyjä aloitteita.

Yritysten työaika ja työelämän tasapainoa koskevan tutkimuksen valmistelutyöt aloitettiin. Aiemmistä yritysten työaika koskevista tutkimuksista laadittiin raportti, jossa käsiteltiin kyselylomakkeita ja menetelmiä. Raportissa esitettyjen tietojen pohjalta laadittiin tutkimuksen toteuttamista koskeva avoin tarjouspyyntömenettely, joka aloitettiin vuoden 2003 lopussa.

Vuoden aikana laadittiin uusi säätiön asiakirja, joka perustuu työmarkkinasuhteiden alalla aiemmin toteutettuihin tutkimuksiin ja työmarkkinaosapuolia ja sosiaalista osallisuutta koskevaan EIROn aineistoon. Se on tarkoitus julkaista vuoden 2004 alussa.

Seurantatoiminta ja painopistealueet vuonna 2003

Euroopan työelämän suhteiden seurantakeskus (EIRO)

Säätiö jatkoi EIRO-verkoston laajentamista tuleviin jäsenvaltioihin ja ehdokasvaltioihin pyrkimyksenään tarjota kattavampaa tietoa työmarkkinasuhteiden kehittymisestä. Uutisia ja analyysyjä sisältävää EIRO-tietokantaa käytettiin edelleen ensisijaisena tietolähteenä, josta työmarkkinaosapuolet, hallitukset, Euroopan komissio, Euroopan parlamentti, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea ja muut Euroopan unionin elimet saavat työtään varten tietoa monenlaisista aiheista.

Vuonna 2003 julkaistiin yhdessä komission kanssa yhteinen raportti *Industrial relations developments in 2002* (työmarkkinasuhteiden kehittyminen vuonna 2002). Raportissa annetaan tietoa Euroopan tasolla käytävästä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelusta ammattiyhdistysten ja työntajajärjestöjen välillä. Siinä määritellään vuoden tärkeimmät EU:n lainsäädäntöaloitteet ja muut työmarkkinasuhteiden kannalta merkittävät toimet. Siinä arvioidaan myös työmarkkinasuhteissa tapahtuneita tärkeimpiä muutoksia vuonna 2002 ja tarkastellaan keskeisiä työehtosopimusneuvotteluissa käsiteltyjä asioita, kuten palkkaa, työaika, työn turvallisuutta, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja monimuotoisuutta. Raportissa tarkastellaan lainsäädännön kehittymistä, työmarkkinaosapuolten toimintaa, työtaistelutoimenpiteitä, työntekijöiden osallistumista, uusia työn muotoja ja ammatillista koulutusta kunkin maan keskeisten poliittisten ja taloudellisten tapahtumien pohjalta. Temaattisessa luvussa käsitellään maahanmuuttoa ja työmarkkinasuhteita, jotka muodostavat entistä tärkeämmän aiheen EU:n ja sen jäsenvaltioiden poliittisella asialistalla.

*EIRO*Online tarjosi vuoden 2003 aikana noin 260 artikkelia, joissa käsiteltiin työmarkkinasuhteiden kehittymistä *EIRO*-verkostoon kuuluvissa maissa, sekä seuraavat tutkimukset ja erityisalan artikkelit:

Vertailevat yleiskatsaukset

- maahanmuutto ja työmarkkinasuhteet
- ylityöt Euroopassa
- uusi teknologia ja yksityisyyden kunnioittaminen työpaikalla
- työriitojen ratkaiseminen neljässä Keski- ja Itä-Euroopan maassa
- vuosityötunnit Euroopassa
- työmarkkinasuhteet autoalalla.

Vuosittaiset päivitykset

- työaikaa koskevat muutokset
- palkkaa koskevat muutokset
- työtaistelutoimenpiteisiin liittyvät tapahtumat.

Aihekohtaiset artikkelit

- työmarkkinaosapuolten osallistuminen vuoden 2003 kansallisiin toimintasuunnitelmiin
- yritysneuvostot ja muut työpaikalla toimivat työntekijöiden edustus- ja osallistumisrakenteet
- yhdenvertaista kohtelua koskevan EU:n puitedirektiivin täytäntöönpano
- komennukselle lähetettyjä työntekijöitä koskevan EU:n direktiivin täytäntöönpano
- irtisanomiset ja irtisanomisista aiheutuvat kustannukset.

EU:n, Yhdysvaltojen ja Japanin työmarkkinasuhteet

EIRO jatkoi vertailevien tietojensa täydentämistä tekemällä yhteistyötä Cornell Universityn (Yhdysvallat) ja Japanin työvoimainstituutin kanssa. Raportissa tutkitaan työmarkkinasuhteiden kehittymistä kolmella maailman johtavalla talousalueella - Euroopan unionissa, Japanissa ja Yhdysvalloissa - vuonna 2002, ja sen tarkoituksena on tuoda esiin joitakin tärkeimpiä eroja ja yhtäläisyyksiä. Siinä tarkastellaan useita tärkeitä rakenteita ja prosesseja sekä sitä, miten monet keskeiset esimerkiksi palkkaukseen ja työaikaan liittyvät asiat hoidetaan. Siinä arvioidaan hallitusten, työmarkkinaosapuolten ja yritysten toteuttamia politiikkoja, toimia ja erilaisia toimenpiteitä, jotka liittyvät yritysten rakenneuudistukseen. Uusia työn muotoja ja etättyötä koskevia politiikkoja ja nykyisiä käytäntöjä tarkasteltiin kokemusten vaihtamiseksi sekä epäonnistumisista ja onnistumisista opiksi ottamiseksi. Marraskuussa järjestettiin työpaja, jossa keskusteltiin raportin tuloksista. Siihen osallistui asiantuntijoita Yhdysvalloista ja Japanista sekä EU:n toimijoita, työmarkkinaosapuolia, hallitusten edustajia ja työmarkkinasuhteiden asiantuntijoita.

Työelämän suhteiden sanastot

Sanastot ovat toinen työmarkkinasuhteita koskevassa keskeisessä tutkimuksessa käytettävistä seurantavälineistä. Vuoden 2004 loppuun mennessä säätiö on julkaissut 15 kansainvälisen laitoksen osaa.

Sanastojen julkaisemisen rinnalla on kehitetty EMIRE-tietokantaa, johon sisältyvät sanastojen sähköiset versiot. Hankkeessa aloitettiin vuonna 2003 uusi vaihe, jonka tavoitteena on

- tuottaa EU-osa, johon sisällytetään työllisyyteen ja työmarkkinasuhteisiin liittyvät EU:n tasolla käytössä olevat termit
- toteuttaa metodologinen tutkimus yhteisistä käsitteistä, jotka liittyvät työllisyys- ja työmarkkinasuhteiden tilanteeseen jäsenvaltioissa, julkaistavaksi sähköisessä muodossa.

Vuonna 2003 laadittiin kattavaa EU:n tason sanastoa, joka on tarkoitus julkaista vuonna 2004. Osa on ensimmäinen tämänkaltainen pyrkimys kerätä viralliset hakusanat Euroopan työllisyyden ja työmarkkinasuhteiden alalla käytetyistä termeistä. Tavoitteena on tarjota yhteiset termit ja käsitteet, joita voidaan käyttää kaikissa EU:n jäsenvaltioissa.

Yhteenveto tutkimuksista

Eurooppalaiset yritysneuvostot

Säätiö on toteuttanut vuosien kuluessa useita eurooppalaisiin yritysneuvostoihin liittyviä hankkeita, joissa on varsinkin kerätty, analysoitu, julkaistu ja levitetty eurooppalaisia yritysneuvostoja koskevan direktiivin 6 ja 13 artiklan mukaisesti allekirjoitettuja sopimuksia. Säätiön yleisenä tavoitteena on tukea työmarkkinaosapuolia ja poliittisia päättäjiä direktiivin täytäntöönpanossa sekä tunnistaa hyvät käytännöt pitäytyen samalla kolmikantaisuuteen perustuvassa lähestymistavassa. Tämänhetkisen hankkeen tarkoituksena on tutkia eurooppalaisten yritysneuvostojen toimintaa käytännössä analysoimalla ulkoisia vaikutuksia ja arvioimalla yritysneuvostoihin osallistuvien työntekijöiden edustajien ja johdon edustajien välisiä suhteita, työntekijöiden edustajien ja muiden työntekijöiden välisiä suhteita sekä johdon sisäisiä suhteita monikansallisissa yrityksissä.

Vuonna 2003 tehtiin 37 tapaustutkimusta monikansallisessa yrityksessä, joissa toimii yritysneuvosto. Yritykset valittiin sillä perusteella, että niiden päämajat (oikeudellisessa tarkoituksessa) sijaitsivat jossakin viidestä jäsenvaltiosta (Ranska, Saksa, Italia, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta), ja haastatteluja tehtiin sekä emoyhtiössä että tytäryhtiössä, joka sijaitsee yhdessä muista neljästä maasta. Tapaustutkimuksia analysoivaa raporttia laaditaan parhaillaan, ja siinä on tarkoitus määritellä, miten yritysneuvostoihin kohdistuvat erilaiset vaikutukset, niiden sisäiset toimintaprosessit ja tulokset liittyvät toisiinsa.

Taloudellinen osallistuminen

Säätiön toiminta pohjautui aiempiin taloudellista osallistumista koskeviin tutkimuksiin. Ensimmäisessä vuonna 2001 aloitetussa vaiheessa oli tunnistettu keskeisiä taloudelliseen osallistumiseen liittyviä kysymyksiä viidessä maassa: Ranskassa, Saksassa, Alankomaissa, Portugalissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Vuonna 2003 tutkimukset aloitettiin kolmessa muussa EU:n jäsenvaltiossa: Belgiassa, Italiassa ja Ruotsissa. Vuonna 2004 julkaistaan raportti, jossa tehdään yhteenveto kahdeksasta kansallisesta raportista. Säätiö käynnisti toukokuussa 2003 myös hankkeen toisen vaiheen. Sen puitteissa kehitellään indikaattoreita taloudellista osallistumista EU:n jäsenvaltioissa koskevien kansallisten politiikkojen ja käytäntöjen vertailun mahdollistamiseksi. Siinä tutkitaan myös esteitä, jotka rajoittavat pk-yritysten mahdollisuuksia ottaa käyttöön taloudelliseen osallistumiseen liittyviä järjestelyjä, ja menetelmiä, joiden avulla voidaan lisätä taloudellista osallistumista niissä.

Työmarkkinasuhteiden laatu julkisella sektorilla

Säätiö aloitti vuonna 2003 tutkimuksen työmarkkinasuhteiden laadusta seuraavien viiden valtion julkisella sektorilla: Ranska, Suomi, Saksa, Irlanti ja Italia. Hankkeessa arvioidaan viimeaikaista kirjallisuutta, työehtosopimuksia, lainsäädäntöä ja julkisia asiakirjoja ja käytetään hyväksi työmarkkinasuhteista vastaavilta paikallishallinnon asiantuntijoilta saatuja asiantuntijalausuntoja.

Työmarkkinasuhteiden laatu: indikaattoreiden kehittäminen

Hankkeen tarkoituksena oli parantaa käsitystä työmarkkinasuhteiden laadusta tarkastelemalla työmarkkinasuhteisiin liittyviä teorioita ja kehittelemällä indikaattoreita. Laadun tavoittelu merkitsee halua paitsi puolustaa vähimmäisvaatimuksia, myös edistää vaatimusten nostamista ja varmistaa edistyksen tasaisempi jakautuminen. Indikaattorit jaettiin neljään ryhmään:

- kontekstiin liittyvät indikaattorit
- toimijoihin liittyvät indikaattorit
- prosessiin liittyvät indikaattorit
- tuloksiin liittyvät indikaattorit.

Hankkeessa laadittiin yksityiskohtaisen analyysin pohjalta maakohtaisia profiileja käyttämällä valittuja indikaattoreita. Analyysia jatketaan vuonna 2004.

Työ laajentumisen alalla

Osana laajentumisen valmisteluja EIRO toteutti vertailevan tutkimuksen työriitojen ratkaisemisesta neljässä Keski- ja Itä-Euroopan maassa. Tutkimuksessa tarkasteltiin, miten sekä yksilöihin että työyhteisöihin liittyvät työriidat ratkaistaan neljässä maassa: Unkarissa, Puolassa, Slovakiassa ja Sloveniassa. Siinä käsiteltiin myös näiden maiden lakkoon liittyvää lainsäädäntöä ja viimeaikaisia suuntauksia lakkoilun ja muiden työmarkkinatoimien, kuten mielenosoitusten, suhteen.

Säätiön tämänhetkinen hanke ”Social dialogue and conflict resolution mechanisms in the acceding countries” (työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja konfliktien ratkaisukeinot tulevissa jäsenvaltioissa) on jatkoa hankkeelle ”Social dialogue and economic and monetary union in the acceding countries” (työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja talous- ja rahaliitto tulevissa jäsenvaltioissa), joka toteutettiin vuosina 2002-2003. Vuonna 2003 hanketta alettiin toteuttaa Virossa, Unkarissa, Maltassa, Puolassa ja Sloveniassa. Hankkeen, joka toteutetaan yhteistyössä Swedish WorkLife Enlargement -ohjelman kanssa, tarkoituksena on koota yhteen työnantajia, ammattiyhdistyksiä, hallituksen edustajia ja tutkijoita arvioimaan, miten työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun avulla voidaan parhaiten kehittää konfliktinratkaisukeinoja, jotta työriidat voidaan ratkaista rauhanomaisesti tulevissa jäsenvaltioissa. Organisaatioiden edustajat osallistuivat lokakuussa 2003 Prahassa järjestettyyn työpajaan, jossa he keskustelivat kansallisista raporteista ja laativat maissaan käytettäviä konfliktinratkaisukeinoja koskevia kehityshankkeita.

Keskeiset painopistealueet

Maahanmuutto ja työmarkkinasuhteet

Tästä EIRO:n vertailevasta tutkimuksesta käy ilmi, että maahanmuutto on jatkossakin tärkeä aihe sekä hallituksille että työmarkkinaosapuolille, sillä EU:ssa on 13 miljoonaa kolmannen maan kansalaista, mikä on 3,4 prosenttia kokonaisväestöstä. Useimmissa maissa maahanmuuttajat ovat keskittyneet työmarkkinoiden ylä- ja alapäihin. Yhä useammat hallitukset kehittävät valvotun maahanmuuton politiikkaa työvoimapulan ratkaisemiseksi. Koska työvoimapulaa esiintyy pääasiassa työmarkkinoiden ääripäissä, polaaraisuus saattaa tulevaisuudessa korostua entisestään.

Vaikka osa maahanmuuttajavirrasta työllistyy huippuosaamista vaativiin työpaikkoihin (esimerkiksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa), paljon suurempi maahanmuuttajaryhmä työskentelee suhteellisen matalilla koulutustasoilla ja erityisesti työvaltaisilla sektoreilla, kuten ravintola- ja siivousalalla. Espanjassa 28 prosenttia maahanmuuttajista tekee työtä, johon ei vaadita ammattitaitoa, kun maan kansalaisten keskuudessa vastaava osuus on keskimäärin 14 prosenttia. Portugalissa ja Italiassa monet maahanmuuttajat työskentelevät rakennusalalla ja tehdastyössä. Unkarissa ruumiillisen työn tekijöiden määrä on paljon korkeampi ulkomaalaisten työluvan haltijoiden keskuudessa kuin maan kansalaisten keskuudessa. Ero on vieläkin suurempi sellaisen ruumiillisen työn kohdalla, johon ei vaadita ammattitaitoa. Maahanmuuttajat ovat yleisesti ottaen keskimääräistä todennäköisemmin työläisiä ja keskimääräistä harvemmin toimihenkilöitä tai julkisen sektorin palveluksessa. Jotkut hallituksen/valtion työllistämisalajat ovatkin suurilta osin maahanmuuttajilta suljettuja esimerkiksi Ranskassa.

Vaikka työnantajajärjestöjen ja ammattiyhdistysten näkemykset maahanmuutosta eivät ole täysin vastakkaisia, selviä eroja on. Työnantajat ja heidän järjestönsä korostavat yleensä työvoiman vapaan liikkuvuuden tärkeyttä ja sen tarjoamia etuja. Ammattiyhdistykset suhtautuvat maahanmuuttoon epäroivämmin. Monet yhdistykset suhtautuvat epäilleen työnantajien puheisiin työvoiman vapaasta liikkuvuudesta. Ne korostavat mieluummin tarvetta parantaa nykyisten maahanmuuttajien tilannetta, olivatpa he työssä tai työttöminä.

Vaikka monia ”menestystarinoitakin” on kuultu, tavanomaiset maahanmuuttajat ja erityisesti ETA:n ulkopuolelta tulleet maahanmuuttajat ovat epäedullisessa asemassa valtion kansalaisiin nähden työllisyys- ja työttömyyslukujen, työpaikkojen ja sopimusten luonteen sekä palkan ja työsuhteiden tai työolojen suhteen. Kokemus näyttää osoittavan, että parhaat mahdollisuudet tarjoaa yhdenmety lähestymistapa ja yhteistyö työmarkkinaosapuolten kanssa, vaikkakaan se ei välttämättä takaa menestystä. Sama voisi päteä myös hajautettuun lähestymistapaan joko aluetasolla taikka yhtiötasolla tai alakohtaisella tasolla.

Maahanmuuttoasioita koskeva kaksi- ja kolmikantavuoropuhelu ja kuuleminen on tutkimuksen mukaan aloitettu useissa maissa, ja sillä on tietyissä tapauksissa merkittävä rooli. Useimmissa maissa aihetta ei kuitenkaan ole vielä käsitelty tärkeänä osana työehtosopimusneuvotteluja, vaikka merkittäviäkin poikkeuksia on erityisesti tietyillä aloilla ja yleisemmin alojen välisellä tasolla muutamissa maissa. Monissa maissa, kuten Ranskassa, Unkarissa, Luxemburgissa, Puolassa, Portugalissa, Slovakiassa, Sloveniassa ja Ruotsissa, siirtotyöläisiin liittyvien asioiden ei katsota kuuluvan työehtosopimusneuvotteluihin, vaan kaksi- ja kolmikantavuoropuhelun piiriin. Toisissa maissa lähestymistapa on erilainen, ja joitakin keskeisiä asioita, kuten syrjinnän kieltoa tai yhtäläistä kohtelua rodusta ja etnisestä taustasta riippumatta sekä integroitumista on käsitelty eri tavoin monilla tasoilla tehdyissä sopimuksissa.

Belgian työmarkkinaosapuolet ovat tehneet alojen välisiä sopimuksia sekä tasa-arvosta ja rotuun perustuvan syrjinnän kiellosta että ”riskiryhmille” (esim. myös maahanmuuttajat) suunnatusta erityiskoulutuksesta ja työllistämistoimista. Tanskassa maahanmuuttajien yhtäläinen kohtelu on vahvistettu yhdeksi yhtiötasolla tehtävän työntekijöiden ja johdon välisen yhteistyön aiheeksi kansallisella sopimuksella, ja suurimmat työmarkkinajärjestöt ovat myös tehneet sopimuksen maahanmuuttajien integroimisesta. Myös Kreikassa ja Irlannissa syrjinnän kieltoa ja yhtäläistä kohtelua käsitellään alojen välisissä sopimuksissa. Suomalaisessa keskusjärjestösopimuksessa käsitellään siirtotyöläisten työolojen seurantaan liittyvää kapea-alaisempaa kysymystä. Useimmissa tapauksissa ei ole todisteita siitä, että tällaiset alojen väliset määräykset olisivat johtaneet mihinkään merkittäviin maahanmuuttoasioita käsitteleviin työehtoneuvotteluihin alemmilla tasoilla.

Ne maat, joissa asiaa käsitellään alakohtaisissa sopimuksissa, ovat todennäköisesti niitä, joissa siirtotyöläisiin kiinnitetään eniten huomiota työehtosopimusneuvotteluissa: kyse on Italiasta, Alankomaista, Norjasta ja Espanjasta. Maahanmuuttoasioita koskevat neuvottelut yhtiötasolla ovat harvinaisia. Poikkeuksia esiintyy Saksassa, Italiassa, Alankomaissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

Tärkeimmät tapahtumat

6.-7. helmikuuta

Neljäs jokavuotinen maailmanlaajuinen palkkatasa-arvofoorumi, Davos

European Centre for Employee Ownershipin järjestämä konferenssi. Christian Welz piti esitelmän aiheesta ”Views and policies of peak organisations concerning financial participation” (huippuorganisaatioiden näkemykset ja politiikat taloudellisen osallistumisen alalla).

13.-14. maaliskuuta

Työmarkkinaosapuolten seminaari sukupuolten tasa-arvosta, Bryssel

EAY:n, UNICE:n ja CEEP:n yhdessä järjestämä seminaari. Säätiötä edustavia puhujia olivat David Foden ja Sabrina Tesoka.

28.-29. maaliskuuta

Strengthening the Central and East European employee ownership network to promote financial participation of workers, Brdo pri Kranju, Slovenia (Keski- ja Itä-Euroopan työntekijöiden omistusverkoston lujittaminen työntekijöiden taloudellisen osallistumisen edistämiseksi)

EFES:n järjestämä konferenssi. Christian Welz piti esitelmän aiheesta ”Views and policies of peak organisations concerning financial participation” (huippuorganisaatioiden näkemykset ja politiikat taloudellisen osallistumisen alalla).

12.-13. toukokuuta

Better work and life: Towards an inclusive and competitive enlarged Union, Alexandroupolis (Parempaa työtä ja elämää: kohti osallisuutta edistävää ja kilpailukykyistä laajentunutta unionia)

Yhdessä Kreikan työ- ja sosiaaliturvaministeriön kanssa järjestetty EU:n puheenjohtajakauden konferenssi. Tilaisuudessa puhuivat Raymond-Pierre Bodin, Stavroula Demetriades, Isabella Biletta, Robert Anderson ja Pascal Paoli.

19. kesäkuuta

Euroopan parlamentin kuulemistilaisuus taloudellisesti riippuvaisista työntekijöistä, Bryssel

Puhuja: Stavroula Demetriades

29.-31. lokakuuta

Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja konfliktinratkaisukeinoja Kyproksessa, Tšekin tasavallassa, Latviassa, Liettuassa ja Slovakiassa käsittelevä työpaja, Praha

Säätiön järjestämä työpaja. Tilaisuudessa puhuivat Willy Buschak, Timo Kauppinen ja Christian Welz.

12.-13. joulukuuta

Kolmikantakonferenssi: The right of information and consultation in practice in an enlarged Europe, Varsova (Oikeus saada tietoa ja tulla kuulluksi käytännössä laajentuneessa Euroopassa)

Yhdessä ILO:n ja Puolan talous-, työ- ja sosiaaliministeriön kanssa järjestetty tilaisuus. Säätiön edustajina puhuivat Stavroula Demetriades, David Foden ja Camilla Galli da Bino.

Tulevaisuuden ennakointi: Euroopan muutoksenseurantakeskus

Yleiskatsaus

Vuosi 2003 oli Euroopan muutoksenseurantakeskuksen (EMCC) ensimmäinen kokonainen toimintavuosi. Se vahvisti vuoden aikana asemaansa edistämällä myönteistä ja tulevaisuuteen suuntautunutta suhtautumista muutosten ennakointiin ja hallintaan keskeisten taloudellisten ja sosiaalisten toimijoiden keskuudessa, ja se keskittyi kahteen päätavoitteeseen.

Ensimmäinen on pyrkimys tehdä EMCC:stä luotettava ja helposti saatavilla oleva muutosten seurausten ennakointia ja hallintaa koskevan tiedon ja asiantuntemuksen lähde. Tätä varten EMCC:n portaaliin tehtiin huhtikuussa huomattavia uudistuksia, joiden ansiosta se on käyttäjäystävällisempi ja laajemman yleisön ulottuvilla. Verkossa julkaistiin lisäksi huomattava määrä asiakirjoja ja tiedonlähteitä. Niitä ovat muun muassa grafiikka- ja media-alaa, kalataloutta ja rahoitusmarkkinoita koskevien tutkimusten tulokset. Lisäksi otettiin käyttöön kaksi keskeistä tiedotusominaisuutta: European Restructuring Monitor -julkaisu ja Sector Futures -ennusteartikkelit.

Toiseksi EMCC edisti asemaansa tahona, joka luo yhteistä tietoa muutosten ennakoinnista ja hallitsemisesta käytäntöjen vaihdon avulla, järjestämällä monialaisia aiheita käsittelevän neljän seminaarin sarjan. Seminaareihin osallistui johdon ja työntekijöiden edustajia yritystasolta sekä alan asiantuntijoita, ja niissä luotiin perusta EMCC:n yritysverkolle. Kahdessa alakohtaisessa työpajassa käsiteltiin EMCC:n tutkimusten tuloksia ja kehiteltiin yhteistä lähestymistapaa skenaarioiden laatimiseksi aloja varten. Raportit, joissa tehdään yhteenveto näiden vaihtotilaisuuksien sisällöstä, on julkaistu EMCC:n portaalissa.

Lisäksi EMCC loi vuonna 2003 ensimmäiset kumppanuussuhteet muihin toimielimiin ja verkostoihin edistääkseen teollisuuden murrokseen liittyvää ennakoivaa lähestymistapaa ja kehittääkseen EMCC:n voimavarojen käyttöä. Se aloitti tässä yhteydessä tutkimuksen, jonka tarkoituksena on määritellä liikealan koulujen käytännöt muutoksenhallinnan opetuksen alalla.

Muutosten seuranta Euroopassa

European restructuring monitor

European restructuring monitor (ERM) otettiin käyttöön EMCC:n portaalissa toukokuussa. Se on ainutlaatuinen seurantaväline, joka tarjoaa tietoa rakenneuudistukseen liittyvistä ilmoituksista ja niiden vaikutuksista työllisyyteen analysoimalla 15:ssä EU:n jäsenvaltiossa ilmestyviä rahoitusalan sanoma- ja aikakauslehtiä. Tietokantaan kirjataan kaikki yli 250 henkilöä työllistävien yritysten rakenneuudistustapaukset, joissa työpaikoista häviää vähintään 10 prosenttia. Mukaan otetaan myös kaikki sellaiset ilmoitukset, joissa yrityksen rakenneuudistuksen seurauksena on syntynyt uusia työpaikkoja. Tietokanta helpottaa tapahtumia koskevien tilastojen keräämistä maittain, alueittain, aloittain ja rakennemuutostyypeittäin.

Ensimmäinen European Restructuring Monitor *quarterly* -julkaisun numero julkaistiin elokuussa. Neljännesvuosijulkaisussa esitellään tärkeimmät havainnot sekä tulkinta kolmen edeltävän kuukauden aikana kerätyistä tiedoista. Tilastoissa verrataan rakennemuutostoimintaa ja arvioidaan, mihin maihin ja mihin aloihin rakenneuudistuspaineet kohdistuvat voimakkaimmin. Jokaisessa numerossa tuodaan esiin jonkun maan tai alan tapahtumia ja esitetään taustatietoa kahdesta suuresta viimeaikaisesta rakennemuutostapauksesta.

Sector Futures

Tässä seurantavälinessä, joka julkaistiin ensimmäisen kerran huhtikuussa, keskitytään useita aloja koskeviin 12 kuukauden ajanjakson kattaviin ennakoiviin tutkimuksiin. Aloja ovat autoala, tekstiili- ja nahka-ala, julkaisutoiminta ja media, tietotekniikka, rahoituspalvelut sekä terveys- ja sosiaalipalvelut. Ensimmäisessä artikkelissa kuvataan alan tilannetta ja hahmotellaan sen tulevaisuuden suuntauksia ja muutosvoimia. Sarjan toisessa artikkelissa tehdään tulkitsevampi ja analyttisempi arvio alan tulevaisuudesta ottamalla huomioon työllisyyden kasvuun ja taantumaan, ammattitaitoon ja koulutukseen, työn organisointiin ja työllistymismalleihin liittyvät näkökohdat. Kolmannessa artikkelissa perehdytään alan tulevaisuuden kannalta keskeisiin poliittisiin kysymyksiin ja määritellään toimintavaihtoehdot ja se, miten tilanne vaihtelee Euroopan eri aloilla ja alueilla. Numerossa viitataan myös keskeisiin poliittisiin raportteihin, jotka koskevat työmarkkinasuhteita, työllistymismalleja sekä työoloja ja -käytäntöjä alalla. Vuonna 2003 julkaistiin seitsemän numeroa.

EMCC dossiers

EMCC dossiers -aineiston tarkoituksena on edistää ja helpottaa EMCC:n tietokannan käyttöä antamalla kattavia yhteenvedoja valituista aiheista ja esittämällä tietyt merkittävät tutkimukset ja tiedot systemaattisella tavalla. Linkkien kautta voi tutustua monenlaisiin asioita koskeviin asiakirjoihin ja tietolähteisiin. Vuonna 2003 julkaistiin kaksi EMCC dossiers -aineistoa, toinen terästeollisuuden kriisistä ja toinen teollisuuden rakennemuutoksesta.

Tutkimukset

Suuntaukset ja muutosvoimat autoalalla sekä tekstiili- ja nahka-alalla

Näissä kahdessa tutkimuksessa tehdään analyysi ja annetaan tietoa muuttuvista suuntauksista ja muutosvoimista kyseisillä aloilla. Niissä tarkastellaan myös muutosten vaikutuksia kilpailukykyyn, työn organisointiin, työllisyyteen, ammattitaitoon ja pätevyyteen ja kerätään laadullista tietoa yritysten toteuttamista toimista kyseisillä aloilla.

Vaihtotilaisuudet

EMCC:n yritysverkon osana järjestettiin seminaarisarja.

13.-14. maaliskuuta

Managing business internationalisation, Bryssel (liiketoiminnan kansainvälistymisen hallitseminen)

Ensimmäiseen vuoden 2003 seminaariin osallistui 32 osanottajaa, ja esitysten aiheena olivat Deutsche Telekom (DE), WS 2 (IE), La Artistica Productos Quimicos (ES), If (SE).

15.-16. huhtikuuta

Responsible management - a total approach, Lyon (vastuullinen johtaminen - kokonaisvaltainen lähestymistapa)

Toinen seminaari järjestettiin yhteistyössä ranskalaisen Centre des Jeunes Dirigeants -järjestön (CJD) kanssa. CJD esitteli tuloksia sen 400 jäsenyrityksen parissa vuonna 2002 tehdystä tutkimuksesta, jonka tarkoituksena oli määritellä sosiaalisesti vastuulliset liike-elämän käytännöt ranskalaisissa pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Esityksen jälkeen esiteltiin neljä tapaustutkimusta: PR Agency Pohjoisranta (FI), Amazon PR (UK), Peduzzi Batiment (FR), MTTM (FR).

11.-12. kesäkuuta

Restructuring for growth and job creation, Tukholma (rakenneuudistus kasvun ja uusien työpaikkojen luomiseksi)

Kaksikymmentäviisi yksityisen sektorin yrityksen, työmarkkinajärjestöjen ja hallituksen osastojen edustajaa tapasi Tukholmassa kolmannessa yritysverkon seminaarissa ja keskusteli kasvun ja työpaikkojen luomiseen liittyvistä yritysten kokemuksista eri näkökulmista. Myös kasvun esteistä sekä sisäisistä ja ulkoisista kumppanuuksista, joita tarvitaan yrityksen kasvun ja työpaikkojen luomisen tukemiseksi ja ylläpitämiseksi, keskusteltiin. Tarkasteltavana oli neljä yritystä: ICM Logistik (SE), DINAC (FR), SAMOR International Group (IT), Novo-Nordisk (DK).

23.-24. syyskuuta

Business transformation: Which management models and leadership styles? Madrid (liiketoiminnan muodonmuutos: mitkä johtamismallit ja -tyylit kannattaa valita?)

Espanjan talous- ja sosiaalineuvoston, joka on säätiön kansallinen yhteyskeskus Madridissa, järjestämään vuoden 2003 neljänteen EMCC:n yritysverkoston seminaariin osallistui 45 henkilöä. Kymmenestä jäsenvaltiosta peräisin olevat osanottajat olivat pienten yritysten toimitusjohtajia, ammattiyhdistysten edustajia, tutkijoita ja konsultteja, vanhempia johtajia ja suurten, maailmanlaajuisten yritysten henkilöstöjohtajia. Nämä monipuolista kokemusta omaavat henkilöt käsitelivät johtajuutta ja kulttuuria muutoksen hallinnan yhteydessä. Yritysesimerkkeinä tarkasteltiin seuraavia: Union Fenosa (ES), DVV Insurance/Dexia Finance Group (BE), RATP (FR) ja Aircoach (IE).

Lisäksi järjestettiin kaksi alakohtaista skenaariotyöpajaa:

22.-23. toukokuuta

Future stories: Using scenarios to anticipate change in the graphics and media sector, Dublin (skenaarioiden käyttäminen muutosten ennakointiin grafiikka- ja media-alalla)

Työryhmä kokoontui keskustelemaan skenaarioiden laatimistekniikoista grafiikka- ja media-alalla. Osanottajat edustivat sekä julkista että yksityistä sektoria sekä ammattiyhdistyksiä ja tulivat Espanjasta, Tanskasta, Alankomaista, Itävallasta, Yhdistyneestä kuningaskunnasta, Saksasta, Belgiasta ja Norjasta. Tilaisuuteen osallistui myös kirjapainoalan edustajia, jotka tarjoavat yrityspalveluja pienille yrityksille ja julkaisualalle. Euroopan komissiota edusti yritystoiminnan pääosaston puu- ja paperiteollisuudesta sekä paino- ja julkaisu-toiminnasta vastaava alakohtainen osasto.

21.-22. lokakuuta

Funding the growth of enterprises, Bryssel (yritysten kasvun rahoittaminen)

Työpajassa keskusteltiin EMCC:n tutkimustulosten ja skenaarioiden pohjalta yritysrahoituksen tulevaisuudesta Euroopassa uusien tai hiljattain perustettujen yritysten edustajien kanssa. Työpajan painopisteenä oli uusien tai hiljattain perustettujen yritysten rahoitus tulevaisuudessa (ks. jäljempänä).

Tärkeimmät tapahtumat

17. kesäkuuta

Euroopan parlamentin kuulemistilaisuus, Bryssel

EMCC järjesti Euroopan parlamentin työllisyys- ja sosiaalivaliokunnan pyynnöstä julkisen kuulemistilaisuuden rakennemuutoksesta. Tilaisuuden alustivat asiantuntijat, minkä jälkeen esiteltiin kaksi rakennemuutostapausta. Toinen niistä oli yritysesimerkki, Telia Sonera (ruotsalainen televiestintäyritys), ja toinen alueellinen esimerkki, Falck (teräsyhtiö pohjois-Milanon alueella).

19.-20. kesäkuuta

Yhteiskonferenssi: Responsible restructuring, Dublin (vastuullinen rakennemuutos)

EMCC järjesti yhdessä Centre d'Etudes de l'Emploi -keskuksen ja Université Européenne du Travail -järjestön kanssa yhteisen konferenssin, johon osallistui tutkijoita, asiantuntijoita sekä taloudellisia ja sosiaalisia sidosryhmiä monista Euroopan maista. Konferenssissa käsiteltiin rakennemuutoksen vaikutuksista saaduista myönteisistä kokemuksista opittavia asioita.

20.-21. marraskuuta

EF/TSK-CCIC Industrial change in Europe: current situation, prospects and responsibilities, Bryssel (teollisuuden murros Euroopassa: nykytilanne, näkymät ja vastualueet)

Yhteisen konferenssin tarkoituksena oli yhdistää kokemukset hyvistä käytännöistä, määritellä kehitysnäkymät ja arvioida teollisuuden murroksen kohteena olevien erilaisten toimijoiden vastualueet. Keskustelu jaettiin kolmeen aiheeseen: alakohtaiset muutokset tulevissa EU:n jäsenvaltioissa, kehityskumppanuudet ja tulevaisuuden ammattitaidon hallinta.

24.-25. marraskuuta

EMCC/yritystoiminnan PO Anticipating change in Europe's printing industry, Bryssel (muutosten ennakointi Euroopan kirjapainoalalla)

Työpajan tarkoituksena oli esitellä EU:n metsäperustaisen teollisuuden ja siihen liittyvän teollisuuden kilpailukyvyyn nykyistä tilaa koskevan tiedonantoon (KOM(1999) 457 lopullinen, 5.10.1999) liittyvä skenaariomenetelmä sekä vahvistaa tiedonannossa määritellyt suuntaukset ja muutosvoimat sekä keskustella kirjapainoalaan liittyvistä keskeisistä kysymyksistä.

Keskeiset painopistealueet

Rahoitusmarkkinat ja yritysten rahoittaminen Euroopan unionissa: millainen on tulevaisuus?

Vuonna 2002 toteutetussa tutkimushankkeessa EMCC tarkasteli sitä, kuinka todennäköisesti yritysrahoituksen malli Euroopassa muuttuu. Siinä laadittiin kolme skenaariota, joissa tarkastellaan 1990-luvun muutosvoimia ja analysoidaan nykypäivän paineista rahoitusjärjestelmiin aiheutuvia vaikutuksia.

Työpajan tarkoituksena oli kannustaa nuoria yrityksiä käyttämään skenaarioita muutosten ennakoimiseen ja keskustella siitä, mitä voidaan tehdä nyt pääoman hankkimista ja ulkoista rahoitusta koskeviin todennäköisiin tuleviin muutoksiin valmistautumiseksi.

Työpajaan osallistui yli 20 osanottajaa, muun muassa uusien yritysten ja vakiintuneiden pk-yritysten johtajia ja omistajia kaikilta aloilta, skenaarioiden laatimisen asiantuntijoita, rahoituslaitosten edustajia, rahoitusmarkkinoiden kehitykseen erikoistuneita asiantuntijoita/tutkijoita, työntekijöiden ja ammattiyhdistysten edustajia yrityksistä ja alajärjestöistä, ja siinä keskusteltiin yritysrahoituksen tulevaisuudesta Euroopassa uusien tai hiljattain perustettujen yritysten edustajien kanssa. Työpajan keskusteluissa käsiteltiin tulevaisuutta:

- Onko yritysrahoituksen rakenne EU:ssa muuttumassa, ja mitä vaikutuksia tästä on?
- Onko suuntauksena pääomamarkkinoiden, kantaosakkeiden ja obligaatioiden käytön lisääntyminen ja pankkirahoituksen vähentyminen? Toisin sanoen: onko yritysrahoituksen rakenne Euroopassa muuttumassa anglo-amerikkalaiseen suuntaan, jossa rahoituslaitosten - erityisesti pankkien - rooli yritysten rahoittajina on pienempi?

- Miten tällainen muutos vaikuttaisi tapaan, jolla yrityksiä johdetaan Euroopassa, ja niiden yleiseen suoritukseen?
- Tarvitseeko yritysten mukautua muuttuviin olosuhteisiin, ja miten muutos voidaan toteuttaa?

Työpajassa tarkasteltiin pääoman tarjontaa ja esiteltiin siihen liittyen London Economicsin laatimat kolme skenaariota. Esittelyssä keskityttiin rahoitusmarkkinoiden muutosta ajaneisiin voimiin 1990-luvulla ja nykypäivän paineisiin sekä annettiin taustatietoa skenaarioiden laatimismenetelmistä. Osallistujilla oli työryhmissä tilaisuus kommentoida skenaarioita määrittelemällä yritysrahoituksen tulevaisuuteen Euroopassa liittyvät tärkeimmät kysymykset ja pulmat.

Sen jälkeen työpajassa tarkasteltiin sitä, miten pääoman kysyntäpuoli eli ulkoista rahoitusta tarvitsevat yritykset todennäköisesti vastaavat pääomaa tarjoavien tahojen muuttuneisiin strategioihin ja vaatimuksiin. Asiantuntijat toivat esiin uusille kasvaville yrityksille ja pk-yrityksille tarjontapuolen muutosten myötä aiheutuvia riskejä ja tarjoutuvia mahdollisuuksia.

Monialaiset aiheet

Säätiö noudatti edelleen strategiaansa, jonka tarkoituksena on edistää sen työn tulosten levittämistä ja tehostaa niiden hyödyntämistä, ja jatkoi tätä varten vuosien 2001-2004 ohjelmassa asetettuja ensisijaisia aiheita käsittelevää julkaisusarjaansa. Asiakirjat pohjautuvat erilaisten säätiön tutkimushankkeiden tuloksiin, ja ne on laadittu EU:n tämänhetkisten poliittisten tavoitteiden valossa. Hallintoneuvoston nimittämä kaikkia viittä aihepiiriä seuraava neuvoa-antava komitea avustaa säätiötä tiedotustuotteiden räätälöimisessä yleisön tarpeisiin sopiviksi antamalla neuvoja aiheiden valinnasta ja asiakirjojen laatimisesta.

Työllisyyden edistäminen

Neuvoa-antava komitea kokoontui maaliskuussa 2003 keskustelemaan useista ehdotuksista säätiön julkaisuksi. Mahdollisia vuonna 2004 kehiteltäviä julkaisun aiheita ovat työllisyyden ja joustavuuden edistäminen sekä työllisyyden ja työmarkkinasuhteiden edistäminen.

Naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien parantaminen

Säätiön asiakirjaa *Quality of women's work and employment: Tools for change* (naisten työn ja työsuhteiden laatu: muutoksen välineet) levitettiin vuonna 2003. Siinä käsitellään työmarkkinoilla edelleen vallitsevia sukupuolten välisiä eroja työllisyysasteen ja työaikamallien, sukupuolten erottelun, palkka- ja tuloerojen sekä työn ja perhe-elämään yhteensovittamisen suhteen. Säätiön tutkimukset osoittavat, että perinteiset rajat elin- ja työolojen välillä ovat vähitellen hämärtyneissä ja että yhtenäinen lähestymistapa, johon osallistuvat tärkeimmät sosiaaliset toimijat EU:ssa ja kansallisella tasolla, tarjoaa merkittävää lisäarvoa. Neuvoa-antava komitea käsiteli tätä aihepiiriä kahdessa kokouksessaan 14. helmikuuta ja 13. kesäkuuta. Keskustelujen pohjalta laadittua toista asiakirjaa aiheesta *Equal Opportunities in services of general interest (education, care and social services)* (yhtäläiset mahdollisuudet yleishyödyllisten palvelujen alalla (koulutus-, hoito- ja sosiaalipalvelut)) viimeistellään parhaillaan.

Monimuotoisuuden hallinta

Toinen monimuotoisuuden hallintaa koskeva neuvoa-antava komitean kokous pidettiin 6. kesäkuuta. Siinä keskusteltiin kahdesta mahdollisesta säätiön julkaisusta: *Valuing diversity, a contribution to social cohesion* (monimuotoisuuden arvostaminen sosiaalisen koheesion edistämisen keinona) ja *Managing diversity, a tool for better employment and competitiveness* (monimuotoisuuden hallinta työllisyyttä ja kilpailukykyä edistävänä välineenä). Ehdotettiin, että kaksi julkaisua yhdistetään mahdollisesti vuonna 2004 julkaistavaksi asiakirjaksi, jonka työnimenä on *Building on diversity, a contribution to a better Europe* (monimuotoisuus paremman Euroopan lähtökohtana).

Sosiaalisen osallistumisen tukeminen

Tähän aihepiiriin liittyvien kolmen julkaisun laatimisessa edistytettiin. Ensimmäinen säätiön julkaisu *Social inclusion: Local partnerships with civil society* (sosiaalinen osallistuminen: paikallistason kumppanuus kansalaisyhteiskunnan kanssa) julkaistiin joulukuussa. Siinä hahmotellaan kansalaisyhteiskunnan strategista ja käytännön merkitystä sosiaalisen osallisuuden tukijana ja tarkastellaan paikallis- ja aluetason kumppanuuksien roolia. Se pohjautuu moniin säätiön alalla toteuttamiin tutkimuksiin ja siinä esitetään poliittisille päättäjille ohjeet siitä, miten kansalaisyhteiskunnan asemaa voidaan vahvistaa laajentuneessa EU:ssa. Sosiaalista osallistumista ja työmarkkinaosapuolia käsittelevän toisen julkaisun luonnos on myös saatu valmiiksi. Kolmatta julkaisua, jonka aiheena on julkisten hyvinvointipalvelujen saatavuus ja laatu, laaditaan parhaillaan.

Muuttuvan ajankäytön tutkiminen

Ensimmäistä tätä aihetta käsittelevää säätiön julkaisua *Working time in Europe: trends and challenges* (työaika Euroopassa: suuntaukset ja haasteet) viimeistellään parhaillaan, ja valmisteilla on myös toinen julkaisu, jossa käsitellään ympärivuorokautisen verkkoyhteiskunnan vaikutuksia. Neuvoa-antava kokous keskusteli näistä luonnoksista 20. maaliskuuta ja 17. kesäkuuta 2003 pidetyissä kokouksissa.

Monialaiset hankkeet

Yritysten sosiaalinen vastuu

Säätiö osallistui konkreettisesti vuonna 2003 yritysten sosiaalista vastuuta käsittelevään keskusteluun julkaisemalla raportin *Towards a sustainable corporate social responsibility* (Kohti yritysten kestävästä sosiaalista vastuuta). Raportissa tehtiin yhteenveto kahdesta tutkimuksesta. Toinen niistä on *Corporate social responsibility and working conditions* (yritysten sosiaalinen vastuu ja työolot), jossa kuvattiin sellaisia yrityspolitiikkoja, joihin sisältyy sosiaalinen vastuu työolojen ja työsuhteiden alalla. Tutkimuksessa korostettiin erityisesti kahta asiaa: rakenneuudistuksia ja alihankintaa. Toisessa raportissa *Corporate responsibility towards society: A local perspective* (yritysten vastuu yhteisöön nähden: paikallinen näkökulma) asiaa tarkasteltiin enemmänkin elämänlaadun näkökulmasta.

Yritysten ajankäyttöä koskeva tutkimus

Yritysten työaikoja ja työelämän tasapainoa koskeva tutkimustyö oli vuonna 2003 pääasiassa valmistelutyötä. Ensimmäisenä toimenä tilattiin raportti, jonka avulla saadaan tietoa aiemmista yrityksiä koskevista tutkimuksista ja erityisesti niistä, joissa käsitellään aikakysymyksiä ja jotka on toteutettu kansainväliseltä pohjalta. Tavoitteena oli tarkastella aiempia menetelmiä ja määritellä ajankäyttöpolitiikkaan liittyvät kysymykset. Tutkimus toteutetaan vuonna 2004 nykyisissä EU:n jäsenvaltioissa. Se tehdään yritystasolla henkilöstöjohtajien ja mahdollisuuksien mukaan työntekijöiden edustajien haastattelujen muodossa.

Kehittämistoiminta

Säätiö aloitti vuosina 2001-2002 kehittämistoimia, jotka liittyvät maahanmuuttoon ja liikkuvuuteen sekä tietoyhteiskuntaa koskeviin ennusteisiin. Kehittämishankkeet ovat ennen kaikkea innovatiivisia, kokeilevia ja tulevaisuuteen suuntautuneita. Kumpikin hankkeista oli melkein valmis vuoden 2003 lopussa. Tietoyhteiskuntaa käsittelevän hankkeen viimeinen työpaja pidetään vuoden 2004 puolivälissä, ja maahanmuuttoa ja liikkuvuutta käsittelevään tutkimukseen on saatu aineistoa monilta säätiön tutkimusaloilta. Hankkeiden tulokset otetaan tarkoituksenmukaisella tavalla huomioon säätiön seuraavaan nelivuotiseen työohjelmaan 2005-2008 sisältyvässä tulevassa toiminnassa.

Maahanmuutto ja liikkuvuus

Muuttoliike sekä Euroopan unionin sisällä että muista maista EU:hun on viime vuosina lisääntynyt ennennäkemättömästi. Säätiön toteuttamassa vertailevassa tutkimuksessa ”Migration and industrial relations” (maahanmuutto ja työmarkkinasuhteet) (EIRO, toukokuu 2003) aihetta käsiteltiin työmarkkinasuhteiden näkökulmasta. Tutkimuksessa annetaan tietoa maahanmuuton yleisyydestä ja siirtotyöläisten lukumäärästä, tarkastellaan heidän tilannettaan työmarkkinoilla ja työllistymisen suhteen sekä määritellään keskeiset tekijät alaa koskevassa hallituksen politiikassa ja lainsäädännössä. Lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan työmarkkinaosapuolten näkemyksiä ja toimintaa ja sitä, missä määrin maahanmuuttoon liittyviä asioita käsitellään työehtosopimusneuvotteluissa.

Säätiö järjesti marraskuussa 2003 työpajan, jossa osallistuttiin liikkuvuutta ja EU:hun suuntautuvaa maahanmuuttoa ja erityisesti sen sosiaalisia ja työllisyyteen liittyviä vaikutuksia käsittelevään keskusteluun. Keskustelun mukaan työntekijöiden vapaa liikkuvuus EU:n alueella saa uuden ulottuvuuden unionin tulevan laajentumisen myötä. Toteutetun analyysin mukaan maahanmuutto ja liikkuvuus eivät lisääny rajusti laajentumisen vuoksi. Täsmällisiä ennusteita idästä Länsi-Eurooppaan suuntautuvasta muutosta on vaikea tehdä: mahdollista määrää, alueellista jakautumista ja muuton muotoja on arvioitava varovasti. Ammattien ja alojen suhteen muutto vaikuttanee eniten erityisesti työmarkkinoiden ylimpiin ja alimpiin tasoihin sekä rakennus- sekä hotelli- ja ravintola-aloihin. Tutkimuksessa todetaan, että suuri osa muuttoliikkeestä on tilapäistä, sillä uusien jäsenvaltioiden taloudellisten ja sosiaalisten olojen voidaan odottaa kohenevan suhteellisen lyhyellä aikavälillä. Yksi mahdollinen lähestymistapa voisi olla hallittu maahanmuuttojärjestelmä, jossa tärkeässä asemassa ovat integraatio ja kulttuurienvälinen yhteiskunta, jossa kunnioitetaan monimuotoisuutta yhteisten perusarvojen pohjalta.

Muita näkemyksiä tarjosi säätiön elämänlaatuun liittyvä tutkimushanke, jossa analysoitiin ehdokasvaltioissa toteutettua Euroopan komission Eurobarometri-kyselyä (kevät 2002), jonka yhtenä osana olivat muuttosuuntaukset laajentuneessa Euroopassa. Siinä vastattiin kysymyksiin, jotka liittyivät ihmisten aikomuksiin muuttaa EU:hun, ja vastauksista käy ilmi, ettei siirtotyöläisten virta ole todennäköinen. Vain yksi prosentti yli 15-vuotiaista henkilöistä ilmoitti ”vakaaksi” aikomukseksi muuttaa johonkin EU:n 15 nykyisestä jäsenvaltiosta. Luvut olivat korkeimpia nuorten ja paremmin koulutettujen keskuudessa, mutta tutkimuksessa todettiin, että mahdollinen aivovienti saattaa korvautua paluumuutolla, kun tulevien jäsenvaltioiden talous on vahvistunut.

Tietoyhteiskunta

Eurooppalaista tietoyhteiskuntaa käsittelevässä hankkeessa (”EUFORIA”) tehtiin tutkimustyötä, luotiin verkostoja ja vaihdettiin tietoja ja kokemuksia tietoyhteiskunnan asiantuntijoiden, työmarkkinaosapuolten ja jäsenvaltioiden hallitusten edustajien kesken. Hankkeen tavoitteena oli myös luoda yhteyksiä Euroopan komission kuudenteen eurooppalaiseen ennakointia käsittelevään tutkimusohjelmaan 2002-2006,

työllisyyden ja sosiaaliasioiden pääosaston toteuttamaan tietoyhteiskuntaa koskevaan ohjelmaan sekä Lissabonin strategiaan, jossa analysoidaan, miten sosiaalisen ennakkoinnin avulla voidaan kuroa kiinni Lissabonin Eurooppa-neuvoston työllisyysstrategian ja teknologisten ennusteiden välinen kuilu.

Euforia-hanke täytti kaikki kehittämishankkeen kriteerit. Se oli kokeellinen, innovatiivinen, kehittämiseen keskittyvä ja tulevaisuuteen suuntautunut. Sen aikana julkaistiin tietoyhteiskuntaa käsittelevä käsikirja (*Handbook on Knowledge Society Foresight*), tietoyhteiskuntaa käsitteleviä maakohtaisia raportteja (Suomi, Saksa, Kreikka, Irlanti), yhteenvetoraportti (lopullinen hankeyhteenveto on tekeillä), Delphi-tutkimus ja eurooppalaista tietoyhteiskuntaa koskeva barometri ("European Knowledge Society Barometer"). Lisäksi hankkeen kuluessa järjestettiin kokoussarja, ja viimeinen päätöstilaisuus pidetään yhdessä Irlannin hallituksen kanssa kesäkuussa 2004 EU:n puheenjohtajakauden konferenssissa "Competitiveness - thinking and debating the future: shaping and aligning public policies" (kilpailukyky - tulevaisuuden pohdinta ja käsittely: julkisen politiikan hahmottelu ja yhdenmukaistaminen). Euforia-hankkeen tulokset esitellään konferenssissa.

Yhtenäinen lähestymistapa: tiedottaminen ja viestintä

Oikeaan aikaan oikeassa paikassa

Säätiö sisällytti edelleen tiedotus- ja viestintäulottuvuuden kaikkiin tutkimushankkeisiin taatakseen säännöllisen yhteydenpidon kohdeyleisön kanssa osana yhtenäistä, suunniteltua lähestymistapaa. Siihen sisältyi esittelyjä, tiedotustilaisuuksia, puheita ja lehdistötiedotteita sekä Euroopan tasolla että kansallisella tasolla ja myös tulevaisuuden jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa. Brysselin yhteystoimisto ja kansalliset yhteyskeskukset ovat toimineet tärkeinä yhteydenpidon välineinä tässä suhteessa.

Keskustelufoorumi

Myös säätiön roolia keskustelufoorumina edistettiin merkittävästi järjestämällä erilaisia konferensseja, seminaareja ja keskusteluja koko vuoden ajan. Vuonna 2002 järjestettyjen suurimpien konferenssien arvioinnin pohjalta määriteltiin uusia ja innovatiivisia interaktiivisen ja osallistumista edistävän keskustelun muotoja, joita nyt käytetään säätiön konferensseissa ja muissa vastaavissa tilaisuuksissa.

Laatu ja johdonmukaisuus

Jatkuva pyrkimys taata säätiön tuotteiden korkein mahdollinen laatu johti uusiin sekä verkkopohjaisiin että painettuihin tuotemuotoihin. Verkkokäyttäjäkysely, johon sisältyi asiantuntijoiden arviointi ja käyttökelpoisuustesti, toteutettiin, ja uusi verkkosivurakenne saadaan valmiiksi vuoden 2004 aikana. Säätiön uutispalveluun lisättiin uusia ominaisuuksia, joiden seurauksena lehdistön postituslistalla olevien toimittajien määrä kaksinkertaistui. Käännettyjen asiakirjojen laadunvarmistusmenettelyjä kehitettiin ja säätiön käännöspolitiikasta laajentumisen jälkeen laadittiin arvio.

Temaattinen lähestymistapa

Temaattisemman lähestymistavan taustalla on ajatus siitä, että säätiö voisi keskittyä tutkimusten, analyysien ja tulosten levittämiseen yhdellä alalla tietyn ajanjakson aikana. Näin korostuisi säätiön panos integraation ja muutoksen alalla. EU:n vammaisten teemavuoden 2003 yhteydessä yksi vuoden 2003 tärkeimmistä teemoista oli *Diversity as a challenge for Europe (monimuotoisuus: haaste Euroopalle)*. Raportissa *Paving the road to enlargement - exchanging experiences* (laajentumisen valmistelu - kokemusten vaihto) kuvattiin vuonna 2004 jatkuvaa kampanjaa, jonka tarkoituksena on esitellä ja levittää säätiön työtä tulevaisuuden jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa. Levitystoiminnalla edistettiin myös Euroopan muutoksenseurantakeskuksen toimintaa ja tutkittiin uusia mahdollisuuksia edistää tiedottamista säätiön alakohtaisista tutkimuksista.

Parempi asiakaslähtöisyys

Säätiön tutkimusten näkyvyyttä ja vaikutuksia EU:n tason poliittiseen päätöksentekoon on tehostettu Brysselin yhteystoimiston toiminnan kautta. Brysselin yhteystoimiston merkitys korostui erityisesti järjestettäessä yhteisiä tilaisuuksia (julkiset kuulemistilaisuudet Euroopan parlamentissa ja yhteiskonferenssi talous- ja sosiaalikomitean kanssa teollisuuden murroksesta) ja levitettäessä tietoa säätiön tutkimuksista ja tuloksista kohdennetusti EU:n lainsäädäntöprosessiin osallistuville toimijoille. Säätiön raportteihin viitattiin Euroopan parlamentin päätöslauselmissa, Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnoissa sekä lukuisissa Euroopan komission tiedonannoissa ja kertomuksissa, joissa käsiteltiin muun muassa eurooppalaisia yritysneuvostoja, taloudellista osallistumista, maahanmuuttoa ja työllisyyttä, teollisuuden murrosta ja Euroopan työllisyystyöryhmän raporttia, joka on tärkeä kevään 2004 Eurooppa-neuvoston kokouksessa käsiteltävä asia. Yhteistyö säätiön ja kansalaisyhteiskuntaa sekä työmarkkinaosapuolten alakohtaista vuoropuhelua edustavien organisaatioiden välillä tehostui pääasiassa sen ansiosta, että Brysselin yhteystoimisto seurasi aktiivisesti kyseisten kumppaneiden ajankohtaista poliittista toimintaa.

Seitsemän perustettua kansallista yhteyskeskusta toimivat tuloksellisesti koko vuoden 2003 Itävallassa, Belgiassa, Ranskassa, Italiassa, Espanjassa, Ruotsissa ja Alankomaissa. Ne osallistuivat säätiön tiedotusstrategiaan seuraavilla tavoilla:

- Ne jakoivat lyhyitä tiedotteita säätiön työstä omalla kielellään Internetin, sähköpostiviestien taikka uutislehtisten tai lehtien kautta.
- Ne määrittelivät tärkeimpien kohderyhmien tarpeet kussakin maassa, mikä johti 3 000 uuteen yhteydenottoon.
- Ne laativat raportteja säätiön tutkimusaloihin liittyvistä kansallisista toimista ja tarjosivat näin todellisen kontekstin säätiön tiedotustoiminnalle.
- Ne määrittelivät tapoja saavuttaa alakohtaiset kohderyhmät, kuten lehdistö.
- Ne järjestivät kansallisia seminaareja sopivista aiheista ja jakoivat säätiön materiaalia. Noin 4 400 julkaisua jaettiin tällä tavalla.

Tiedon siirtäjät

Toimet EU:n tasolla

Yhteistoiminta EU:n tasolla lisääntyi. Euroopan talous- ja sosiaalikomitean kanssa pidettiin kaksi yhteiskonferenssia ja Euroopan parlamentin kanssa järjestettiin kuulemistilaisuus teollisuuden rakenneuudistuksesta. Lisäksi säätiön edustajia kutsuttiin useisiin keskusteluihin komissiossa ja he osallistuivat kahteen parlamentin kuulemistilaisuuteen, joiden aiheina oli maahanmuutto ja taloudellisesti riippuvaiset työntekijät.

Puheenjohtajakauden painopisteet

Pyrkimyksiä lisätä yhteistoimintaa EU:n puheenjohtajavaltioiden kanssa jatkettiin. Kreikan ja Italian EU-puheenjohtajakausien aikana järjestettiin kaksi yhteiskonferenssia. Toukokuussa pidetyn konferenssin aiheena oli *Better Work - Better Life* (parempaa työtä - parempaa elämää). Reggio Calabriassa järjestettiin marraskuussa yhteiskonferenssi *Illness and inclusion* (sairaus ja osallisuus) osana Italian EU-puheenjohtajakautta. Irlannin puheenjohtajakauden 2004 valmistelut alkoivat, kun puheenjohtajavaltio Irlanti kutsui säätiön edustajat osallistumaan irlantilaiseen tulevaisuuden työpaikkaa käsittelevään foorumiin (Irish Forum for the Workplace of the Future).

Laajentuminen

Raportti *Working conditions in acceding and candidate countries* (työolot tulevissa jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa) julkaistiin samaan aikaan, kun hallintoneuvosto piti lokakuussa ensimmäisen kokouksensa, johon osallistui tarkkailijoita uusista jäsenvaltioista. Paikalle oli kutsuttu myös tulevien jäsenvaltioiden ja Irlannin tiedotusvälineet.

Toiminnan laajuus

Säätiö oli järjestäjänä tai yhtenä järjestäjistä 36 konferenssissa ja seminaarissa ja sen edustajat osallistuivat 97 ulkopuoliseen tilaisuuteen. Se järjesti myös seitsemän laajempaa näyttelyä.

Tyytyväisyys verkkosivuihin

Säätiön Eurofound-verkkosivut ovat saavuttaneet yhä suurempaa suosiota. Kävijämäärä lisääntyi 89 prosenttia vuodesta 2002, eli kävijöitä oli vuoden aikana yhteensä yli 1,5 miljoonaa. Yhdeksän kymmenestä vastaajasta ilmoitti käyttäjätutkimuksessa olevansa tyytyväinen tai erittäin tyytyväinen verkkosivujen yleiseen laatuun.

Käyttäjätutkimus toteutettiin osana säätiön verkkosivujen arviota, johon kuului myös asiantuntijan arviointi ja käyttökelpoisuustesti. Näin saatiin arvokasta tietoa, jonka pohjalta verkkosivua parannellaan tulevien vuosien aikana ja jossa tuotiin esiin tarve luoda johdonmukaisempi rakenne, dynaamisempi ilme ja tehokkaampi hakutoiminto. Säätiö tutki myös, miten alakohtaista tietoa voidaan esitellä paremmin, ja osa ehdotuksista toteutetaan vuonna 2004.

Verkkosivujen työoloja käsittelevästä osiosta tehtiin Euroopan työolojen seurantakeskus, joka avataan virallisesti helmikuussa 2004. Valmistelut elinoloja käsittelevän tutkimuksen ja siihen liittyvän tietokannan esittelemiseksi vuoden 2004 aikana ovat myös alkaneet.

Myös työelämän suhteiden seurantakeskuksen *EIRO*Online-sivujen kävijämäärät kasvoivat vuoden 2003 aikana huomattavasti eli 77 prosenttia, eli kävijöitä oli lähes 2 miljoonaa. EIRO-verkostoon kuuluu nyt 26 kansallista keskusta, uudet jäsenvaltiot ja Norja sekä yksi EU:n tason keskus mukaan luettuina.

EMCC-verkkoportaalin sivuja on uudistettu siten, että saatavilla olevan aineiston laajuus ja määrä käy paremmin ilmi, ja niihin on sisällytetty European Restructuring Monitor, joka on neljännesvuosittain ilmestyvä katsaus Euroopan rakenneuudistustapauksiin liittyvistä uutisista ja analyyseistä. Portaalin ensimmäisen täyden toimintavuoden aikana kävijämäärä oli lupaava: 49 459.

Kaikki säätiön julkaisut ovat ladattavissa maksutta.

Julkaisut - vähemmän on enemmän

Vuonna 2003 julkaistiin yhteensä 91 alkuperäiskielistä julkaisua, kun vuonna 2002 luku oli 106. Luku kuvastaa säätiön tämänhetkistä strategiaa, jonka mukaan julkaistaan vähemmän korkealaatuisia painotuotteita ja tarjotaan monenlaisia pelkäästään verkkopohjaisia tuotteita.

Yhtenäinen tiedottaminen

Yhtenäisempi tiedotuspaketti on laadittu. Uudet verkkosivut, joita päivitetään samaan aikaan uusien tutkimusten julkaisemisen kanssa, tarjoavat yhteenvedon tuloksista ja linkin itse raporttiin. Myös Communiqué-tiedotteessa julkaistaan artikkeli, jonka kautta sen 12 000 lukijaa saavat tietoa uudesta julkaisusta.

Uusi tuotetyyppi, jossa tutkimustulokset esitellään yhdellä kaksipuolisella painolehtisellä, on otettu käyttöön. Tiedotteet ovat käyttäjäystävällisiä välineitä, ja ne ovat ensimmäinen askel kohti lisätiedon hakemista verkossa julkaistuista tutkimusraporteista. Niitä voidaan myös jaella helposti seminaareissa ja näyttelyissä. Tiedotteet käännetään kaikille EU:n virallisille kielille.

Monikielisydessä siirryttiin uudelle tasolle, kun virallisten kielten määrä nousi 15:stä 21:een. Säätio on sitoutunut talousarvionsa rajoissa laatimaan yhteenvedon tutkimustuloksista sekä kaikista yhteisistä esitteistä kaikilla 21 kielellä. Tulevia jäsenvaltioita ja ehdokasvaltioita käsittelevät raportit on käännetty maiden omille kielille.

Raportteja oli siten 44 (käännökset mukaan luettuina 63), joista 30 (käännökset mukaan luettuina 50) julkaistiin vain verkossa. Yksittäisistä raporteista tehtiin 8 (13) Internet-yhteenvedoa, ja kahdeksan tiedotetta julkaistiin. Lisäksi laadittiin yksi säätion asiakirja. Säätion Communiqué-tiedotteita ja EIRObersvertiedotteita julkaistiin vuoden 2003 aikana kuusi. Kun mukaan lasketaan kaikki raportit sekä verkkopohjaiset ja painetut tuotteet, kokonaismääräksi saadaan 262 (91 alkuperäistä ja 172 käännöstä).

Kohteena eurooppalaiset ja kansalliset tiedotusvälineet

Säätion tiedotustoiminnan tavoitteena oli vuonna 2003 tehdä säatiöstä Euroopan tärkein sosioekonomisen asiantuntemuksen, analyysien ja tiedon lähde toimittajien keskuudessa kansallisella ja eurooppalaisella tasolla. Yhteistyötä Euroopan parlamentin, Euroopan komission ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitean tiedotusyksiköiden kanssa lisättiin ja luotiin sitä kautta säännölliset yhteydet EU-kirjeenvaihtajiin Brysselissä. Lisääntynyt yhteistyö säätion kansallisten yhteyskeskusten kanssa helpotti myös säätion tutkimustyön tuomista esiin kansallisissa keskusteluissa ja laajensi toimittajien yhteysverkostoa.

Tiedotustoiminnan seuranta

EU:n tasolla annettiin 23 lehdistötiedotetta, joiden tuloksena laadittiin noin 150 lehtiartikkelia. Ne olivat pääasiassa raportteja ja erityisalan artikkeleja suurimmissa eurooppalaisissa päivälehdissä sekä analyyseja ja pääkirjoituksia viikko- ja kuukausilehdissä. Kansallisella tasolla toteutettujen 12 tiedotustoimen seurauksena julkaistiin yli 50 lehtiartikkelia. Säätion havainnoista ja analyyseistä puhuttiin myös televisio- ja radioraporteissa. Uusi järjestelmä, jonka tarkoituksena on seurata sanomalehdissä, aikakauslehdissä, televisiossa ja radiossa kaikissa 25:ssä EU:n jäsenvaltiossa ja tulevassa jäsenvaltiossa julkaistavia artikkeleita ja raportteja, otettiin käyttöön.

Säätion jakaman tiedon saannin helpottamiseksi verkkosivujen uutispalveluun liitettiin uusia ominaisuuksia, kuten taustatietoja ja kuhunkin lehdistötiedotteeseen liittyviä lainauksia. Säätion uutisista sähköpostin kautta ilmoituksen saavien toimittajien määrä kaksinkertaistui vuoden aikana ja on nyt 1 600. Toimittajilta tulevien tiedustelujen määrä pysyi samoissa luvuissa kuin vuonna 2002, eli niitä tehtiin keskimäärin yksi päivässä.

Säätion henkilöstö sai myös tiedotusvälineitä käsittelevää koulutusta, jossa annettiin lisätietoja ja opetettiin ymmärtämään paremmin toimittajien tarpeita ja vaatimuksia.

Tulevaisuuden foorumi

Säätion foorumitoiminta aloitettiin vuonna 2002. Sen tarkoituksena on tarjota säännöllinen kokoontumismahdollisuus sosiaalipolitiikan alan toimijoille ja ajatteliijoille. Tapahtuma järjestetään joka toinen vuosi, ja väli vuosina pidetään valmistelukokouksia. Vuonna 2003 järjestettiin asiantuntijakeskustelu Ljubljana Sloveniassa aiheesta ”Working and living conditions in 2010” (työ- ja elinolot vuonna 2010). Kokouksella oli kahtalainen tavoite: yhtäältä edistää säätion tulevan nelivuotishjelman valmistelua ja toisaalta alustaa vuoden 2004 foorumin aiheita. Keskusteluissa nousi esiin useita osa-alueita, jotka sisällytetään Dublinissa marraskuussa 2004 järjestettävän foorumin temaattiseen ohjelmaan.

Tiedon levitys koulutuksen kautta

ETUCO:n, ETUI:n ja säätiön yhteisen kokoussarjan viimeinen seminaari pidettiin säätiön tiloissa 6.-9. maaliskuuta. Tilaisuus, jossa käsiteltiin Internetin käyttöä työmarkkinasuhteita koskevan tiedon hankinnan välineenä, päätti useita vuosia kestäneen yhteistyön, sillä säätiö jättää seminaarin tulevana vuosina asiantuntevan ETUCO:n järjestettäväksi.

Säätiö toteutti vuonna 2003 toteutettavuustutkimuksen seminaarisarjasta, jonka tarkoituksena on jakaa kokemuksia eurooppalaisista sosiaalialan kysymyksistä jäsenvaltioiden kansallisella tasolla toimiville tahoille.

Vierailujen sisällön laajentuminen

Säätiöön tehtyjen vierailujen määrä laski hieman vuodesta 2002: 66 ryhmää verrattuna edellisen vuoden 69:ään. Toisaalta vierailijat viihtyivät säätiön tiloissa pidempään, ja huomattava määrä vierailijoista oli peräisin tulevista jäsenvaltioista ja ehdokasvaltioista. Vierailijat edustivat kaikkia säätiön sidosryhmiä ja kohderyhmiä. Noin neljäsosa ryhmistä tuli EU:n toimielimistä tai ministeritasolta, ja kolmannes edusti työmarkkinaosapuolia tai hallituksia. Noin joka kahdestoista vierailijaryhmä edusti tiedotusvälineitä ja joka kahdeskymmenes ryhmä kansalaisjärjestöä.

Tietokeskuksen uusi ilme

Tietokeskus, jonka tehtävänä on avustaa säätiötä tutkimusten tuottamisessa ja levityksessä, hankki 500 uutta nimikettä ja keskeistä julkaisua kaikilta tutkimusaloilta täydentämään peruskokoelmaa, johon kuuluu 120 sanomalehteä joko painettuina tai verkkopohjaisina. Kirjasto on paitsi elintärkeä tiedonlähde henkilöstölle, myös ratkaisevan tärkeä vierailijoiden kannalta. Tilojen kunnostustyö saatiin valmiiksi vuoden aikana, ja kirjastoalueella on nyt enemmän tilaa, jotta ihmisten on helpompi käyttää painettuja ja verkkopohjaisia lähteitä. Tietokeskus sai vuonna 2003 yhteensä 565 tiedustelua.

Laaduntarkkailu

Vuonna 2003 alettiin kehittää kirjoitustyötä uuden päätoimittajan palkkaamisen myötä. Toimitusryhmä perustettiin, ja jokainen tiedotustuote käy läpi tiukan toimitus- ja tuotantoprosessin ennen kuin se julkaistaan. Sisäistä työvirtaa on kehitetty myös ottamalla käyttöön verkkopohjainen tuoteseurantajärjestelmä.

Käännösten laadunvarmistusmenettelyä kehitettiin vuonna 2003. Päätettiin perustaa verkosto henkilöistä, joilla on kokemusta kunkin alan terminologiasta ja tarkistamisesta, jotta voidaan johdonmukaisesti varmistaa käännösten tarkkuus. Verkosto perustetaan vuonna 2003.

Vuonna 2004 käyttöön otettava konferenssien arviointipaketti laadittiin. Konferenssien valmistelutapoja ja menettelyjä kehitettiin edelleen.

Tiedotusta ja viestintää koskevat aloitteet liittyivät vuonna 2003 yhä useammin kaikkiin tutkimushankkeisiin ja -ohjelmiin. Vuonna viestintään 2004 on tarkoitus ottaa käyttöön vieläkin yhtenäisempi aihekohtainen lähestymistapa osana jatkuvia pyrkimyksiä lisätä säätiön näkyvyyttä sen kohdeyleisöjen keskuudessa.

Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö

Vuosikertomus 2003

2004 – 38 s. – 21 cm x 29.7 cm